

8-21-669

AZ ALSÓBORSODI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1932. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 21-ÉN, MISKOLCON TARTOTT
ŐSZI RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

SZERKESZTETTE:

NÁDHÁZY BERTALAN
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

1201. — 1932.

STANDHAFT JÓZSEF KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETE MISKOLCON.

b-21.669

AZ ALSÓBORSODI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1932. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 21-ÉN, MISKOLCON TARTOTT
ŐSZI RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

SZERKESZTETTE:
NÁDHÁZY BERTALAN
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

1309/1971

AZ ALSÓBORSODI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
1932. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 21-ÉN, MISKOLCON TARTOTT
ŐSZI RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen vannak: Pósa Péter esperes és báró Bottlik István egyházmegyei gondnok elnöklete alatt: Szalóczy Pál, Gaál Ferenc, Román Ernő, Kiss Albert lelkészi, dr. Molnár Gyula, Zsóry Lajos, Lukács Béla világi tanácsbírák; az egész jegyzői kar és az ügyész.

Lelkipásztorok a következő egyházközösségekből: Alsózsolca, Ároktő, Átány, Borsodgeszt, Böcs, Bükkaranyos, Bükkzsérc, Cserépfalu, Diósgyőr 2, Egerlövő, Emőd, F.-ábrány, Harsány, H.-bába, H.-csaba, H.-papi, H.-szalonta, Heves h. lpr., Igriczi, Kisgyőr, Kistokaj, Ládháza, Maklár, Martintelep, M.-csát 1, M.-keresztés 2, M.-nagy Mihály, Nemesbikk, Noszvaj, Poroszló, Sajókeresztúr, Sály, T.-dorogma, T.-keszi, T.-oszlár, T.-szederkény, Ujlőrincfalva; Tanárképviselő: Csorba György; Tanítóképviselők: teljes számban. Számos egyház főgondnoka, gondnoka, tanítója, presbiterek, hitokt. és s.-lelkészek.

1. A XXV-ik zs.-t énceltük, esperesünk bibliát olvasott, vele könyörögünk az Urhoz; számba vettük a megjelenteket, a meg nem jelentek igazolását elfogadtuk; esperesünk, megállapítván a határozatképességet, a közgyűlést megnyitotta. (N. B.)

2. Lelkészi főjegyző felolvasta a következő esperesi jelentést:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Amikor első ízben van szerencsém esperesi jelentést adni, hogy beszámoljak a Közgyűlés előtt az április 1-től a mai napig terjedő időszak egyházi vonatkozású történetéről s a munkáról, amit előbb, mint h. esperes, majd május 25.-től mint egyházmegyénk beiktatott esperese végeztem, — szívem szerint való kötelességemnek teszek eleget, amidőn — Isten iránti hálaadással s embereknek tartozó forró köszönettel — emlékezem meg arról a kitüntető bizalomról és szeretetről, amelyben megválasztatásom

és beiktatásom alkalmával részesíteni kegyesek voltak mindazok, akikkel az Ur végzése szerint elhivatásomból kifolyólag vonatkozásba és munkaközösségbe kerültem.

A püspöki székhelybe ültetett elődömtől a jóreménységgel vettem át az egyházmegye hajójának kormányzását, hogy — mint éveken keresztül zökkenés és bírósági tárgyalások, tehát erősebb hullámverések nélkül úszott ez a hajó — a jövőben is az lesz vigyázásom főgondja, hogy belső betegségek és bajok ne emésszék meg, építésre, szolgálatra szánt erőinket. — Sajnos! minden emberi erőfeszítés hiábavaló volt: a mai napon 2 fegyelmi ügyben fog ítélni e. m. bíróságunk; néhány kivett ügyet sikerült békességesen elintézni — legalább egyelőre.

Ugyanígy megcsalt az a másik reménységünk is, amit négy-öt év óta állandó próbára tett népünkkel együtt örvendező szívvel vártunk a tavasz ígéreteivel teljes napjaiban, el egészen a kalász-érlelő nyár elérkezésének idejéig, i. i. a bőséges aratás reménye, amely szomorú valóság reánk, egyh. belhivatalnokokra nézve ismét szaporítja eggyel a nélkülözéseknek eddig — bár csüggedve, de türelmesen viselt nehéz eszendejét.

Mindakettő csak földi-emberek megértésében, jóakaratóban és az anyagi javak bővebb vételében való reménység volt, — tehát megcsalható; — nem csal meg és nem hágy el azonban soha az a felséges hitünk és reménységünk, hogy Isten ott áll örökös szemmel a világ felett, látja minden vívódásunkat és a siralmas mélységekbe való vettetésünk próbáit bölcs céljaival egyezően küldte és küldi reánk! Azért, hogy — ha az édesen hívogató, atyai szó nem használt — sujtoló vesszejével kényszerítse a hálátlan és engedetlen embert az Ő parancsainak tiszteletben tartására és annak belátására, hogy csak az Ő atyai szíve közelében találhatunk a veszedelmekben szabadulást, oltalmat és megpihenést!

Ez a reménység indított bennünket arra a felhívásra, amit a tavaszi, rendkívüli hárokat okozó árvíz által különösen sújtott tiszamenti egyházközségeink testvéri megsegítése érdekében tettem közzé egyh. ker. hivatalos lapunkban. A felhívásra a következő adományok érkeztek: 1. Ujlőrincfalva 2'65 P; 2. Alsózesolca 3'90; 3. Gelej 5'40, 4. Bükkaranyos 6'08; 5. Miskolc 15'—; 6. Cserépfalu 26'—; 7. Bükkzsérc 2'30; 8. Tiboldaróc 13'90; 9. Borsodgeszt 5'90; 10. Felsőábrány 12'—; 11. Hejőpapi 3'14; 12. Emőd 9'90; 13. Egerlövő 6'90; 14. Heves 4'90; 15. Harsány 2'80; 16. Vatta 5'60; 17. Hejőbába 2'40; 18. Ládháza 2'—; 19. Böcs 5'—; 20. Diósgyőr 19'90; 21. Lukács Béla világi tbíró Ónod 9'90 P, összesen 196'57 P, amely összeget a számvevőszék a jelentkezett négy egyházközség között arányosan oszt szét, — juttatván belőle egy súlyos kárt szenvedett lelkésznek is. Amint látni méltóztatik, az érdekelt hét egyházközség leszámításával egyházközségeinknek mintegy fele vette ki részét ebből a testvéri szeretet által sugart, segítő munkából, amiért itt is hálás köszönetemet fejezem ki a megértő szíveknek; — a másik fele — éspedig nem a legkisebb egyházakkal — nem tartotta érdemesnek figyelmére méltatni azt az apostoli parancsot: „egymás terhét hordozzátok és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét.“ (Gal. VI. 2.)

Nt. Egyházmegyei Közgyűlés! Az élet folytonos változás, szomorú és örvendetes események láncolata, amelyek hullámvölgyek és hullámhegyek alakjában meg-meglátogatnak bennünket.

Hadd emlékezzem előbb gyászainkról, miket alázatos lélekkel fogadunk az életünket kegyelemből ajándékozó és szabadosan visszakérő Isten kezéből. Megdőbbsent lélekkel vettük a szomorú hirt egyik életerős, munkabíró, kedves szolgatársunknak: *Ferenczy Dániel* tiszatarjáni lelkésznek korai és váratlan haláláról, ami f. hó 1-én érte utól a százados tölgynek ígérkező, testi-, lelki gazdag kincsekkel megáldott, 49 éves férfiút, kinek özvegyével és három leányárvájával ismét megszaporodott a ref. papi özvegyek és árvák népes serege. A dal- és zsolnártkedvelő lelkésztestvér temetése megható s könnyes részvét mellett ment végbe szeptember 2-án; az örök Igét Tóth Sándor hejőbábi és Benke József hejőpapi lelkésztestvéreink hirdették. A gyászoló családhoz részvét-iratot intéztem, de közgyűlésünk is kegyeletes kötelességének ismeri őszinte részvételének kifejezését és jknyvében megörökítését ama lelkésztestvér emlékének, akit nemcsak mi, a munkatársak szerettünk és becsültünk, hanem — ami pásztori nagy értékét mutatja — rajongásig szerette és megsíratta gyülekezetének minden tagja, mert hív volt, igaz volt, híveinek javát fáradhatatlanul munkálta. Elmondhatjuk róla az efezusi gyülekezethez intézett szavakat: „Terhet viseltél, békétűrő vagy, az én nevemért fáradtál el.“ (Jelen. II. 3.) Dalos ajka elnémult e földön, a mennyei seregek hozsánájába olvadt be éneke. Legyen álma csendes a tiszatarjáni temető akácai alatt, emléke közöttünk áldott!

Súlyos próbára vetette az örök bölcsességű Isten Komjáthy József diósgyőri lelkész-társunkat, amikor élete hűséges útítársát: kedves feleségét s gyermekeinek szerető édesanyját, szül. *Ferenczy Ilonát* a tavasz nyílása idején elszólította. A veszteség terhet csak amaz égi Kegyelem képes megkönnyíteni, aki az imádságos lélek előtt a siralmas mélységben is teljes fényt ragyogtat; — közgyűlésünk őszinte részvételének kifejezése a „búban epedt“ lélek imádságainak talán lendítő szárnyakat adhat. Küldjünk hát részvét-iratot a gyászoló lelkésztestvérnek; — az Urban elnyugodott kedves papné sírja felett pedig béke és kegyelet örködjék!

Paxy Miklósné: Hörömpő Jolán mezőnyéki tanítónő férjét: *ifj. Paxy Miklóst* veszítette el a múlt hónapban; az özvegyé lett, hűséges és eredményes munkájával mindig elismerést és dicséretet érdemlő tanítónő-munkatársunknak fejezze ki egyházmegyénk közgyűlése őszinte részvételét.

A testvér abauji egyházmegyének bölcs és tapasztalatokban gazdag, istenes életű és sok tisztességgel megkoronázott vezére: Fótiszteleű és Méltóságos *Csádky Endre* esperes is nyugalomra hajtotta a fejét 74 évi, mindig emelkedő életpálya után. Egyházmegyénknek jóakaró, hűséges barátja volt, aki hajlott kora ellenére is örömmel, friss életkedvvel jelent meg esperes beiktató közgyűlésünkön, hogy a hálatalt lelkű ünneplők seregében velünk együtt örvendjen és imádkozzék. Soha el nem múló hála és kegyelet érzései közt örizzük meg áldott emlékét annak az atyai jóbarát-nak, aki szép rendben tartott egyházmegyéjének bölcs kormányosa, egyházkerületünknek éveken át püspökhelyettese, Almamaterünknek, spataki főiskolánknek mindig higgadt temperamentumával, tiszta látásával példát mutató, köztiszteltetben álló tanácsosa volt. A legmagasabb földi helyről jött kftüntetésének: a kormányfőtanácsosságnak is azért örvendett soha nem hivalkodó szerény lelke, meri abban ref. egyházunk nemzetépítő munkájának elismerését látta. A munka mezején hős katona gyanánt el-

esett, ősz pásztor és vezér előtt hajtsuk meg elismerésünk és kegyeletünk lobogóját. Bár az abauji egyházmegye gondnokához egyh. megyénk nevében is küldött részvétlevelém a tegnapi tartott közgyűlésen felolvastattott, jelen közgyűlésünk örökítse meg a boldogult esperes emlékéért jegyzőkönyve lapjain s a gyászoló családhoz és egyh. megyéhez küldje meg a kegyeletos megemlékezés jkönyvi kivonatát. Sok tisztessége mellett is mindig „alázatos szolgája“ volt Urának, ezt a tisztét értékelte legnagyobbra, aki megtartotta, ami nála letétezt és senki az ő koronáját el nem vehette.

Petyke Pál és Petyke László, előbbi ny. hejőszalontai, utóbbi ládházai tanítók is az Urhoz tértek, fejezzük ki részvétünket, Isten adjon nyugalmat a fáradt szolgáknak. (Jel. III. 11).

A halál által okozott veszteségeink felsorolása után részvéttel emlékezem meg a Nt. Közgyűlés előtt *Eötvös Ferenc* ládházai lelkésztársunk súlyos betegségéről, ami sikeres operációval ugyan véget ért, de anyagi erejét messze túlhaladó áldozatokot kellett hoznia, hogy munkaereje és egészsége megtartható legyen családjá és egyháza számára. Helyettesítéséről gondoskodtam s most, hogy közöttünk megjelenhetett, köszöntsük őt szívünk szeretetének meleg üdvözlétével.

Ugyancsak súlyos betegséggel várja a Bethesda kórházban gyógyulását *Kenyeressy Károly* geleji lelkésztestvérünk, aki onnan írott soraiban kér betegszabadságot, ami alatt negyedéves theol. fia helyettesíti a theol. kar engedélyével. A lelkészképesítő vizsgák után s lelkész veszi át a szolgálatot. Imádkozunk kedves lelkésztársunk mielőbbi felépüléséért!

Tóth István egri lelkész betegsége még mindig tart, helyettesítését Paulik Béla hitoktató-lelkész végzi. Imádságunk érette is szálljon ég felé!

Ilyen esetek mutatják annak a szükségét, hogy a lelkészek betegségi biztosítását intézményesen kellene megszervezni annál is inkább, mert az eddig némi segítséget nyújtott *Baldácsy-alap* jövedelmezősége minimumra szállott. Amíg eddig tekintélyes összegek állottak ez alapból ilyen esetekben segítségnyújtásra rendelkezésünkre, most képtelenek vagyunk a kevés és bizonytalan juttatásból a legégetőbb szükségek enyhítésére is.

Tisztelettel *javasolom* az Nt. Közgyűlésnek, hogy méltóztassék felterjesztést intézni a Főt. egyh. kerületi közgyűlés útján az egytetemes Konventhez a Baldácsy-alapot képező földbirtok leggazdaságosabb kihasználása tárgyában, hogy annak jövedelme az alapítvány célja és rendeltetése szerint, segítő célok szolgálatára legyen használható.

Nt. Közgyűlés! Egyházmegyénk Közgyűlésének még nem volt alkalma megemlékezni egyházkerületünk nagynevű és nagybölcsességű világivézérének: Dókus Ernő főgondnok és Konventi elnök ur Onagyméltóságának a kormányrúd letevését jelentő lemondásáról s foglalkozni 6 évtizeden át egész lélekkel teljes hűséggel végzett, alkotó munkáinak méltatásával. Egyházmegyénk is tüzzön egy babérágot abba a koszorúba, amit Istenünk kedvező kegyelméből a nagy vezér odaadó, hű szolgálataival saját maga szerzett homlokára, amelyen az Isten iránt való szeretetének, félelmének és engedelmisségének sugárzó fénye ragyog. Egyházi közéletünknek tiszteletreméltó díszje marad az ősz vezér, így is, kinek napjaihoz napokat, éveikhez éveket ajándékozzon ama mennyei Kegyelem, aki áldott útjának mindig világosító szövétneke volt. Fény nevére, áldás életére!

Amilyen mély megdöbbenést váltott ki főgondnokunk váratlan tá-

vozása a tavaszi egyh. ker. közgyűlés alkalmával, éppen olyan örömmel fogadta egyh. kerületünk s benne alsóborsodi egyh. megyénk közönsége is az anyaszentegyháza felett örökké gondosan őrködő, gondviselő Isten útmutatását, amellyel az Ur kegyelmes orcájának világossága megmutatta nekünk Mózes után Józsuét, a Dókus Ernő méltó utódját a *Farkasfalvi Farkas Géza* abauji gondnok úr Oméltósága személyében. Istennek legyen hála! fővezérségre hivatott embereink vannak tisztáninneri egyh. kerületünkben, de az a pünkösdi lélektől hevített egyakarát, amivel elhivatása történt, annak a bizonyosága, hogy elválasztott főgondnokunk a legméltóbb a sok értékes és méltó vezér között! A főgondnoki beiktatásra szóló meghívót a napokban küldte ki a püspöki hivatal, amit hálás köszönettel nyugtatunk ezen a helyen is. Új főgondnokunk iránt való tiszteletük és ragaszkodó szeretetünk kifejezése kedves kötelessége egyházm. közgyűlésünknek. Istenünk áldó kegyelme tegye áldottá és sikeressé eddig is értékes szolgálatait, s egész életét, hogy valóban Józsuénk lehessen, aki bevezet minket ígéret földjére!

Enyedy Andor dr. miskolci lelkész atyánkfíát az egyh. ker. bizalma az egyh. ker.-i főjegyzői tisztséggel tüntette ki. Különleges öröme alsóborsodi egyh. megyénknek, hogy püspökünk után imé a főjegyző is sorainkból került ki. Köszöntse őt közgyűlésünk e bizalmi állás elnyerése alkalmából szeretettel s azzal az édes reménységgel, hogy magas elhívásában végzendő munkái újabb tisztességet szereznek egyh. megyénk közönségének. Elismerésünk babérágát nyújtja közgyűlésünk *Enyedy Andor* felé, most megjelent, új prédikációs kötetéért is, ami ezt a címet viseli „Miért jött a Jézus?“

Egyh. megyénk szülötte és neveltje, az egykori ládházai lelkész: *Maklárý Károly* tiszántúli egyh. ker. főjegyző a kormányfőtanácsosi méltóságot nyerte legmagasabb helyről jött kitüntetés gyanánt. A szülő édesanya szent örömeivel üdvözli alsóborsodi egyh. megyénk jelen közgyűléséből a sokoldalú képességekkel megáldott és sokirányú értékes munkát végző kitüntetett lelkípásztort s őszinte szívvel kívánunk áldást életére és munkásságára!

Egyh. megyénk belhivatalnokai karában a következő változások történtek: a *mezőkeresztesi* egyházközség lelkészévé *Arday László* s. lelkészt hívta el, akinek beiktatása jul. 24-én ment végbe, beerősítése egyh. m. közgyűlésünk feladata lesz. Köszöntsük az ifjú *Timótheust* jó reménységgel és atyafiúi szeretettel.

A *miskolci* lelkészválasztás is nyugvópontra jutott; a koncesszát immár ki is adta a meghívott *Pósa Péter* cserépfaluí lelkész részére a választási eljárást levezetett *Szalczy Pál* h. esperes. Beerősítése jelen közgyűlésünkön megtörténhetik.

A *vattai* egyházközség *Falucskai Benjámín* lelkészt választotta lelkészéül; miután a választás ellen fellebbezést adtak be, a koncesszát nincs módomban kiadni.

Emődi kántortanítóvá *Sütő Károly* okl. tanítót választotta meg a presbitérium, beerősítését most fogja eszközölni közgyűlésünk. *Miskolcra* h. tanítónőnek újból *Barcsa Klára* okl. tanítónőt alkalmazta a presbitérium.

Esperesi megbízatásom óta három egyházközségben fordultam meg hivatalos munka s ígéhírdetés céljából.

Elnöktársammal együtt — sürgősség okából — megerősítettem a *diósgyőri* egyházközség adás-vételi szerződését, amire azért volt szükség, mert az ingatlan eladása kedvező feltételekkel csak sürgős jóváhagyás esetében volt biztosítható.

Engedélyt adtam a *tiszakeszei* egyházközségnek arra, hogy az építkezésből származott 2.180 P adóssága a hitelező mezőcsáti takarékpénztár javára az egyházközség ingatlanaira bekebelezetethessék. A kölcsön összege kivétel útján biztosítva van. A *mezőnyéki* társ egyházközség templomépítési alapjából 300 P-t ideiglenesen kölcsönt vett fel, amit engedélyeztem. Megerősítettem *Tiszakeszei, Hejőszalonta, Hejőpapi, Sajókeresztúr* egyházi és iskolai adó- és pótagadó szabályszerűen kiállított és felszerelt kivetési lajstromait, valamint *Felsőábrangi* kántortanítói díjlevelének másolatát.

Az egyházközségek presbiteriuma — ha nem is kivétel nélkül a törvényszerű időben — egyetlen egyházközség kivételével — eleget tettek a választói névjegyzék elkészítési kötelezettségüknek. Néhány helyen haladékosan kérték a rendkívüli viszonyokra és sok hátrálékra való tekintettel, amit indokaik alapján saját hatáskörömben megadtam, de már ezek is megerősítést nyertek. Az említett egyetlen egyházközség *Tiszavalk*, amely ismételt felszólításra sem küldte be választói névjegyzékét, sőt nem is indokolta eddigi mulasztását.

Tisztelettel jelentem ezt az egyházmegyei közgyűlésnek, kérve szíves intézkedését és utasítását.

Többi felsorolt intézkedésem jóváhagyását kérem.

Iktatókönyvem száma az esperesi hivatal átvétele óta 192-ről 890-re emelkedett, postakönyvem tanúsága szerint különféle ügyekben 511 levelet küldtem. Ez mutatja, hogy az esperesi hivatal vezetése nem rózsás párna.

Megemlítem még, hogy *okt. 1-től az összes állandó káplántartó* helyekre slelkészt fogok helyezni, mert az állás nélküli slelkészek száma ijesztő mértékben növekedik, s nálunk három ilyen hely eddig nem volt betöltve. Az ifjúság elhelyezkedési lehetősége s élni, dolgozni akarása követeli ezt az intézkedést, hogy minden slelkészi hely betöltsessék; tisztelettel kérem ennek jóváhagyó tudomásulvételét. A slelkészek elhelyezéséről külön pont alatt fogok jelentést adni.

Még a 25. éves határkőhöz elérkezett s Karcagon jubileumot tartott ORLE-ről kell megemlékeznem. Ünnepi érzések között, a testvéri közösség tiszta forrásából származó szeretet és nagyrabecsülő tisztelet hangján köszönti e. m. közgyűlésünk a negyedszázados mesgyén jól végzett munkája tudatában áthaladt ORLE-t, és annak országos hírű fővezérét: *Baltazár Dezső dr.* püspököt, aki az ORLE élén bátran haladva az áldásos alkotások hosszú sorára tekinthet vissza. Baltazár nélkül nem lett volna akcióképes az ORLE, az ORLE nélkül nem lett volna Kálvineum, amely áldásos melegével az árvák százait nevelte magyar hazánk hű fiaivá s ref. egyházunk buzgó munkásaivá. Eleve elrendeltetett, hogy a Baltazár Dezső vezérlete s kibontott zászlaja alá álló, anyagi szegénységben élő, fekete palástos sereg fogyatékos világi erővel, de szilárd akaratú, nagy szeretettel és rendíthetetlen hittel — a vérzivataros idők előestéjén — viharálló fészkeket építsen szegény, árván hagyott fiókák számára. Ezek a fészkek csak úgy tudnak továbbra is védő és oltalmazó meleget biztosítani, ha a mostani nemzedék is azzal a pünköshti lelkesedéssel áll az eszme mellett,

mínt a nagy alapítók és az árvák földi atyja: *Kiss Ferenc*, kinek nevét százak és százak áldják szívének atyai melegségeért. Különösen az *árva-bélyege*k használatára hívom fel szolgatársaim figyelmét, ami csak egy kis fáradságba kerül és a sok apró, kis tétel ezreket jövedelmezhet árváink javára. Ma kb. száz lelkész buzgósága cca. 2.000 P-t biztosít a szent célra, a tízszerese ötven árva gyermek neveltetését tenné lehetővé. Hadd égesse mindnyájunk lelkét az a felelősség, amit az Ur Jézus rak vállainkra és lelkünkre, amikor azt mondja: „aki az ilyen gyermekek közül egyet befogad az én nevemben, engem fogad be és aki engem befogad, nem engem fogad be, hanem azt, aki engem elbocsátott.” (Márk IX. 37.)

Végül jelentem a Nt. közgyűlésnek, hogy a *bőcsi egyházközség* kívánta volna mostani közgyűlésünket vendégül látni. Az erre vonatkozó szóbeli meghívás a buzgó lelkipásztor részéről még tavaszi keletű volt ugyan, de a bekövetkezett szomorú aratás és a megkésett hivatalos, írásbeli meghívás azt a vélelmet keltette az elnökségben, hogy a bőcsi egyházközség jónak látta a közgyűlés meghívását boldogabb időkre halasztani. Mire a már nem is remélt hivatalos meghívás illetékes helyre jutott, akkorra az elnökség Miskolcra kítűzte az e. m. közgyűlést. Megköszönjük a bőcsi egyházközség szíves áldozatkészségét s ha az Ur akarja, jövő évi őszi közgyűlésünket ott tartjuk meg, bízva az „örökkévaló Szeretet” oltalmában s remélve áldottabb esztendő, bővebb aratást s boldogabb időket!

Ezek után magamat a Nt. e. m. Közgyűlés jóindulatába ajánlva, mindig szolgálatra kész lélekkel vagyok a Nt. közgyűlésnek alázatos szolgálója:

Pósa Péter sk.
esperes.

A nagy figyelemmel meghallgatott esperesi jelentéssel kapcsolatban közgyűlésünk a következő határozatokat hozza:

a) Ha megcsaltak az emberek ígéretei és a tavasz reménysege s emberek felé irányuló bizalmunk húrjai megint ernyedtebbek lettek és az anyagok fogyása, sőt elapadása miatt nagy a mi búszulásunk és sok a mi gondunk, annál inkább megtapasztaltuk, hogy az Ur, az igazaknak, valóságos jót rejteget és bizonyosságot teszünk arról, hogy meggondolás örökösödik felettünk, értelem őriz minket. Az Ur Istenben vetjük mi minden reményiségünket és Isten közelsége oly igen jó nekünk. Hirdessük azért mindennapon az Ur igazságát és szabadításra készen lévő lelkelmét.

b) Ferenczy Dániel tiszatarjáni lelkipásztor testvérünket a halál kötelei körülvevették és az erős ellenség szíve patakját kiapasztotta. Hiába kiáltunk a tiszatarjáni parochia felé: Nézz ide, felelj nekünk, barátunk, testvérünk! A zsolttáros nótás ajak hallgatag marad. Csak a pataki iskolakert fái zudulnak meg fájó sóhajtással, mert megrendültek a hírtől a bennük alvó dícséretek és dalok is. Mi is elnémulunk és nem nyitjuk meg szánkat panaszra. Jól tudja az Ur, miért akarta így. A por pi-

henjen a porban, a hamu a hamuban a feltámadásig. A lélek Istennél, a Bárány véérért. . .

Szomorú özvegyének, három árva leánykájának Isten csöndesítse le nagy fájdalmát. Gyülekezetét itassa meg az Ur vigasztalással.

c) Komjáthy József diósgyőri lelkipásztor testvérünkhöz fájdalmának vigasztalására küldjük a mi vele érző üzenetünket s a könnyörülő Isten erősítő kegyelmét könnyörögjük reá és övéire.

d) Paxy Miklósné: Hörömpő Jolán mezőnyéki tanítónők gyászára sugározzék a Megváltó örökéletet ajándékozó keresztjének égi fényessége.

Cziáky Endre abauji esperes, püspökhelyettes, kormányfőtanácsos, a 90. zsolttár emberiélet mértékének betöltése után testére nézve visszatértített a porba. Egyházmegyei közgyűlésünk a hallgafag ajkú, beszélő szívű, öreg korában is bő gyümölcsű, igaz pásztor sírhalma mellett, lélekben mély csön-
dességben megáll. Könnyeink bujdosva hullanak a barna rögökre s mint egy ezüst szőnyeg lassan betakarják a hantot. . .
És áldozunk hálaadással az Ő szolgájáért, akinek, gondja volt a tökéletes útra. És imádkozunk bensőnkben a régen szerzett abauji szent gyülekezetekért az Ur örökségéért, hogy jól tegyen velük az atya kegyelméből. . .

Imádkozunk szeretteiért, hogy igen közel legyen hozzájuk a vigasztalás, amely a Jézus Krisztus feltámadása által van.

f) Eötvös Ferenc és Tóth István lelkipásztorok gyógygyűlését szívből kívánva üzenjük nekik: Várjátok az Urat!

g) Egyházmegyei közgyűlésünk, tekintettel a lelkipásztorokra sokféleképen nehezdő anyagi gondokra, bajokra, betegségekre: mély tisztelettel terjeszti kérését a Főt. Egyházkerületi közgyűlés útján a Főt. Egyetemes Konvent színe elé, kegyeskednék a Balclácsy-alapot képező földbirtok leggazdaságosabb kihasználását gondoskodása tárgyává tenni, hogy a segítőcélú alap minél több könnyet törölhetne le a gondoktól barázdolt lelkipásztorok orcáiról.

h) Dókus Ernő Ónagyméltósága, Isten szent jóságából és rendeléséből igen nagy útat tett meg magyar református Sionunk vértől virágos, könnytől fényes, imádságtól illatos, zsolttároktól ízes gyümölcsű mezőin. Amerre elhaladt, kövér kévétet kötött, magas asztagokat rakott és szent ekklézsiánk csürei megteltek, élésládái bővülködtek. Amikor lelki átalvetője duzzadt a gazdagságtól s úgy hitte, hogy búcsút kell mondania, mert az Ur iránt való fogadásait megadta: egyházmegyei Közgyűlésünk az egész nép előtt, az Urnak nevét segítségül híván, áldást kér életének minden percére s azt kívánja, hogy az Ur Jézus Krisztusnak kegyelme legyen Véle minden időnkben.

i) Az Ur rendeléséből Farkasfalvi Farkas Géza neve tetett bizonyosságul egyházkerületünk homlokára, mint világi leg-

előljáró neve. Jó bizonysgot hoz magával a közel- és távol-állóktól egyaránt. Fegyverzete: az újszövetségi sisak, mellvért, kard és paizs. Beszéde: mint az egyenesen célbataláló nyílvevessző. Élete mezőin a kalászkok éretten aláhajlók. Keze munkáját eszi. Utjai egyenesek, mint a pompás barázdák. Az Ur nem engedi, hogy a lába inogjon. Egyházmegyei közgyűlésünk szíve teljességéből üdvözli az egyházkerületi Főgondnok Urat. Szolgálatát, az Isten országa munkáira felajánlja.

Adjon az Isten néki erőt, áldja meg békességgel. Édes bizalomban folyják minden dolga. Krisztus királysága alatt teljenek hosszúra az ő napjai.

j) Dr. Enyedy Andort, mint testvért üdvözöljük becsületes kézsorítással, azért is, amit kötelességtöbblet gyanánt, mint egyházkerületi főjegyző kapott; azért is amit a predikációs kötetével, mint másoknak is osztogató, adott. Isten vezesse tovább bölcs kezével.

k) A tiszántúli egyházkerület főjegyzőjét: Maklár Károlyt, kormányfőnácrosi kitüntetése alkalmából, mint egyházmegyénk volt lelkipásztorát úgy köszöntjük, mint akire máskor is szívünk szerint gondolunk. Legyen kedves néki a mi sok jó kívánságunk és áldja meg az Ur!

l) A diósgyőri sürgős adás-vétel; a tiszakeszi, mezőnyéki kölcsön; Tiszakeszi, Hejőszalonta, Hejőpapi, Sajókeresztúr adó ügye; Felsőábrány kántortanítói díjlevél ügye közgyűlésünk részéről is jóváhagyást nyer.

m) Tiszavalki lelkipásztort felhívja közgyűlésünk, hogy amennyiben 15 nap alatt mulasztásának igazolását s a választói névjegyzéket be nem terjeszti, már most felkéri esperes urat, hogy a fegyelmi eljárást haladéktalanul indítsa meg ellene.

n) Az ORLE 25 éves jubileuma alkalmából már üdvözlő iratban köszöntötte egyházmegyénk ezt a nagyjelentőségű, mély barázdákat szántó magyar valutájú egyesületet. Így most külön kivonatban nem üdvözlí, hanem jegyzőkönyve lapján erről is megemlékezve, áldja az Istent.

o) Petyke Pál és Petyke László testvértanítók halála miatt hozzátartozóiknak és gyülekezetüknek részvétünket fejezzük ki s Istentől vigasztalást kérünk reájuk.

(N. B.)

3. A miskolci új lelkipásztort, a mi esperes urunkat, beerősítettük, nagyhatárú munkamezejébe Ő abban az egyszerőségben ajánlotta fel szolgálatát az egyház képviselői előtt, amely Istentől nyert tulajdona lelkének. Közgyűlésünk mélyről jövő kívánsággal mondja: hogy áldja meg az Ur és őrizze meg, világosítsa meg az Ur az Ő orcáját őrajta és könyörüljön őrajta, fordítsa az Ur az ő orcáját őreá és adjon őneki békességet.

(N. B.)

4. Arday Lázslót közgyűlésünk beerősítvén mezőkeresztesi állásába,

jó reménységgel, atyafiúi szeretettel kérünk áldást minden jómunkára. (N. B.)

5. Sütő Károly emódi kántortanító beerősítettvén:

Isten áldását kéri reá gondnokunk, a közgyűlés nevében is. (N. B.)

6. Segédlelkészeink szolgálati beosztásáról így szól a jelentés:

1., Átány: Ferencz Lajos. 2. Cserépfalu: Szombathy László (Mkövesd), Kolumbán György, 3., Diósgyőr: Hubay Lajos. 4., Heves: Mikola István, h. b. 5., Mezőcsát: Simon Béla. 6., Miskolc: Császár József, Eröss Gyula, Mikes Zoltán, Szabó István. 7., Poroszló: Falucskai Benjámín. 8., Tiszanána: Kovács József. 9., Tiszaszederkény: Kiséry Béla. 10., Vatta: Siposs István. A kápláni vizsga után foglalják el helyeiket: 11., Böcs; Benke Imre. 12., Noszvaj: Tóth Ferenc. 15., Técsy Béla Poroszlóra megy, Falucskai Béni Tiszatarjánba. 14., Mezőkeresztes: Szilva Sándor. 15., Gelej: Pósa Dezső.

Az ujonnan jött s.-lelkészek: Hubay Lajos, Kovács József, Benke Imre (mindhárom külföldi egyetemről jött haza), Tóth Ferenc, Técsy Béla, Szilva Sándor és Pósa Dezső bekebelezetnek. Ezidőszerint tehát 19 s.-lelkész véggez egyházmegyénkben szolgálatot. Öt jelentkezőnek nem lehetett állást biztosítani.

Tudomásul szolgál. (N. B.)

7. Özv. Dr. Révész Kálmánné főtiszteletű asszony, közgyűlésünk „megható és jóleső részvényt nyilatkozatát” hálásan megköszöni.

Közgyűlésünk tisztelettel veszi tudomásul a köszönő levelet. (V. P.)

8. Az időszaki-tanács tagjait megválasztotta közgyűlés egy évre.

I. Tanács: Az Elnökség mellett, h. elnök, dr. Molnár Gyula; tagok: Román Ernő, dr. Enyedy Andor, gr. Haller József. Póttagok: Gaál Ferenc, Bottlik József, Zsóry Lajos. II. Tanács. Az Elnökség mellett, h. elnök dr. Lipcsey Péter; tagok: Szalóczy Pál, Takács Mihály, dr. Kérészy Barna; Póttagok: Kiss Albert, Lukács Béla, Bay Bertalan.

Tanácsjegyző: Nádházy Bertalan, póttag: Várady Pál, gr. Haller István.

9. Esperesválasztásunk miatt megüresedett egy tanácsbírói tisztség, a számvevőszéken és adóügyi bizottságban pedig egy-egy tagság.

Közgyűlésünk a megüresedett lelkészi tanácsbírói tisztségre a szavazást elrendeli, 1952. november 1. határidőre. Számvevőszéki tagul Várady Pál borsodgeszti; adóügyi bizottsági tagul Komjáthy József diósgyőri lelképásztorokat választja meg. (V. P.)

11. Szabó Dániel hejőcsabai lelkipásztor, egyháza számára állandó káplántartási jogot s hozzá kápláni és káplántartási kongruát kér.

Egyházmegyei közgyűlésünk méltánylásával annak a rendkívül fáradtságos, egy lelkész erejét felülhaladó munkának, melyet Szabó Dániel végez 3 helyen is, a legmelegebben ajánlja kérvényét a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés kegyes jóindulatába. (V. P.)

12. Tanügyi bizottsági elnök felolvassa alábbi jelentését:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Az 1931/32 iskolai évről szóló jelentésemet ma is azzal vagyok kénytelen kezdeni, amivel a múlt évben, aggodalommal iskoláink nehéz helyzete miatt. Hiszen ha a megelőző esztendőben érezte minden iskola-fenntartó egyház a lepadt jövedelmek mellett az egyre szaporodó és szinte elbírhatatlan terhek súlyát, mennyivel jogosultabb ez az aggodás a jelenben, mikor már nemcsak egyházak, hanem a lelkészek és tanítók is együtt hordozzák az egyházakkal a létfenntartás áldozatos terheit. Néhány esztendő óta, minden újabb szeptember, nemcsak a tanítató szülők, hanem az iskolafenntartó egyházak és tanítók aggodalma is. Fizetni az iskolai kiadásokat a nincsenből; eleget tenni az iskolával szemben mind nagyobb kultúrigényeket támasztó miniszteri rendelkezéseknek, teljesíteni az állam részéről nagyon is lecsökkentett s részben a fenntartó egyházak híveire áttett, a létminimumra is alig elégséges tanítói fizetéseket, bizony olyan aggodalmak és nehézségek, amiket csak Istenben vetett hittel s a jobb jövőben bízó reménységgel lehet leküzdeni.

Ma pedig, mikor ránk szakadt a nyomorúság; a csapásos idők és csekély értékű termények miatt megcsökkent a hívek jövedelme és az adózók tömege alig tudja fenntartani magát is; más oldalról pedig az egyházhoz, annak intézményeihez való közönyösség, elhidegülés, a fizetni nemakarásban megnyilvánuló hitetlenség, a lappangó türelmetlenség mi-azmái terjednek és mételyeznek, a lelkeket: ma, az egyházért, iskoláért a régi áldozatos hűségre apellálva újabb terheket kivetni, teljes lehetetlenség. Vagy arra a veszedelmes útra térjünk, hogy az állam kegyeiben, kiváltságos elbánásban részesülő, a hatalomban és vagyonban megerősödött római egyházzal szemben letegyük a küzdelem fegyverét és feladjuk mentsvárainkat, az iskolákat? Ez lenne ránk a bizonyos vég! Mi erre az utolsó útra is csak az általánosítás elvének érvényesülésével léphetnénk; vagyis a felekezeti iskolák kivétel nélküli államosításával. S mivel ennek lehetősége is ki van zárva a jelenlegi viszonyok között az államra háruló elviselhetetlen terhek, más oldalról pedig az r. kat. egyház vétője és negációja miatt: nincs más, mint Istenben való bizalommal, egy dicsőséges mult kötelező hitével és erejével roskadozva is várni, tűrni és áldozni a híveknek, lelkipásztoroknak, tanítóknak, a legvégsőig lefokozott igényekkel. Nincs más, mint erősíteni a gyöngülő hitet; élesztgetni az áldozatkészség lelkét és lelkipásztoroknak, tanítóknak apostoli hittel, erővel végezni a munkát, a legnagyobb megpróbáltatás és nélkülözés veszedelmei között is. Nincs más, mint intenzív vallásos neveléssel hatni már az iskolában a gyermeki lélekre,

hogy öntudatos, vallását, egyházát, hazáját szerető, szélesebb látkörű, termelő munkájával magán segíteni tudó, hitbuzgó, Istenben bízó, áldozatos szeretetű, a Krisztus nyomdokaiiban járó nemzedéket nevelni s bocsátani ki iskoláinkból. Csak ez a Lélek tarthat meg, csak ez az út vezethet bennünket, egy igazi református világ s egy boldogabb haza felé. Nagy felelősség, ami vállalkra nehezedett.

Én hiszem, bízom benne, hogy tanítóságunk, mely oly sok jelét adta már hivatásában hazája, egyháza iránti szeretetének, tűrő hitének ezután is, a megpróbáltatások között is áldozatos hűséggel fogja végezni a maga népnevelő feladatát. Ezt bizonyítják hozzám beérkezett jegyzőkönyvek és jelentések adatai, amikről alább fogok megemlékezni, amelyek arról tesznek biznyságot, hogy tanítóink — egy pár ember kivételével, — ilyen nemzedéket igyekeznek nevelni, a mostani nehéz viszonyok között is, amidőn amúgy is lecsökkentett fizetésük jó részével hátralékban vannak az egyházak.

Iskoláinkra vonatkozó beszámolómat a statisztikai adatok ismertetésével kezdem. Egyházmegyénkben van 47 anya-, 1 társ-, 2 leány- és 2 fiókegyház. Ezek közül iskolát tart fenn 45; a tanköteleseket részben befogadó iskolát 3, (Miskolc, Diósgyőr, Hejőcsaba). Iskolát nem tart fenn 4 egyház, Eger, Martintelep, Ujlőrincfalva, (melynek 12 tankötelesét a lelkes tanítja s azok Poroszlóra vannak magántanulóul beírva. (Mindennapi iskola 49.) Miskolc és Böcs 2—2 egységgel.) Az iskolák mindenütt 6 osztályúak, kivéve Miskolcon, hol a leányiskolák négy osztályúak.

Általános ismétlő 30, gazdasági irányú, részben egyházi, részben községi jellegű 9 helyen. Ismétlő nincs kimutatva: Mezőcsáton, Tiszakeszin, Hajócsabán, Szirmán, Tiszánánán s a helyi viszonyok természete szerint Miskolcon, Diósgyőrben, Martintelepen és Hevesen, ahol állami gazdasági iskola van. Az ismétlők beállítására és vezetésére az előbb említett helyek azonban felhívandók.

Van 82 iskolai épület, 112 tanteremmel, amelyek közül megfelelő 100, nem megfelelő 12. Tehát aránylag kevés, ami onnan van, hogy a közelmúltban mintegy 26—28 iskola épült. Új iskola az elmúlt éven csak Mezőnagymihályon épült. Az iskolák felszerelése a legtöbb helyen hiányos. Ezek száma: 96.

A mindennapi iskolák közül egy tanerős 13, két tanerős 23, három tanerős 7, négy tanerős 1, 5 tanerős 3, hét tanerős 1, tíz tanerős 1. Az iskolák, a miskolci kivételével — osztottak és vegyesek. 60-on alul volt a növendékek létszáma 61; 60—80-ig 40; 80—100-ig 10; 100-on felül 3 iskolában, u. m. Noszvajon, Tiszavalkon és Átányon egyik iskolában.

Férfi tanító volt 86, nőtanító 28, összesen 114, akik közül rendes 109, segéd 5 és mind oklevelesek. A miniszter 3 tanítói állás fizetéstkiegészítő államsegélyét vonta meg: Miskolcon, Poroszlón és Tiszavalkon. Ez utóbbi helyen ugyan tudomásom szerint csak segédtanerő volt, akinek állását csak azután rendszeresítették volna, ha az államsegély biztosított volna.

A ref. tankötelesek száma 9118. 389-el 4,4%-al több az előző évinél. A tankötelesek közül saját iskoláinkba járt 6890, más felekezeti-be 48, (tavalý 67). állami és községi iskolába 2008, (tavalý 1870) 7% többlet. Felmentetett 36 (10), iskolakerülő 50 (tavalý 63). Más vallású járt a mi isko-

láinkba 454 (tavaly 403). Emelkedett a IV—VI. osztályba felkerültek, illetve a VI-ik osztályt végzettek száma: 723, az előző évi 427-el szemben, ami 69% különbözetet tesz ki. Ez a létszámemelkedés annak a rendelkezésnek következménye, hogy a tanulók, amennyiben csak lehetséges, főleg osztott iskoláknál, a felsőbb osztályokba, de legalább is a IV-ik osztályba átbocsátandók, hogy így alkalmuk legyen vallásunk hitigazságaival, a magyar haza földrajzával és történetével részletesebben megismerkedni. Sok ellenmondást váltott ki ez a rendelkezés a tanítóság részéről, de a népiskolának nem lehet feladata, hogy csak jeles és jó osztályzatú tanulókkal operáljon, hanem az, hogy lehetőség szerint mindazon ismereteket megszerezze a növendék, amikre a mindennapi életben szüksége lesz.

Nem református iskolába járó tankötelesek vallási oktatásáról csaknem mindenütt van gondoskodás. Erre a célra az egyházak 4128 P-t fordítottak; míg más forrásból — állítólag — 26.365 P.-t.

Az iskolába való járás az előző évekhez képest nagy javulást mutat, amennyiben 55.870 az igazolt (tavaly 79.905), 7837 (tavaly 20.942) az igazolatlan mulasztás. Vagyis javulás az előbbi tanévihez 37.140, 36,7%, ami öröndetes dolog s a rendesebb iskolázás mellett azt is mutatja, hogy járványos betegség nem igen volt.

Az ismétlő iskolások száma 39 iskolában 1521. Itt azonban az adatok nem teljesen helytállóak, mert kizárt dolog, hogy az 1521 tankötelesből csak 2 nem járt volna. A mulasztások száma itt is csökkent. Ugyancsak kétes értékűnek kell nyilvánítanom az adatok helyességét a konfirmáltaknál, ahol a járássok összegezése szerint, az iskolát elhagyó, 12 éves konfirmáltak száma 839 (597), a 12—14 éveseké 983, az előző évi 319-el szemben. Lehetetlen ugyanis, hogy az 1930—31. évi összes konfirmáltak 916-ról 1822-re emelkedtek volna. Ez 100% emelkedés lenne. Itt elírásról lehet szó. Általában több pontosságra van szükség az adatszolgáltatók és elfogadók részéről. Vagy éppen a konfirmáltakról lévén szó: nincs mindenütt konfirmáltak anyakönyve?

A református népoktatásra az egyházak készpénzben 115.860 pengőt fordítottak. Államsegély 175.406 P, községi segély 6168 P. volt. Ezekon kívül van még az egyházaktól a föld és termény javadalmazás, a miknek pénzbeli értékét azonban nincs módomban előtárni, mivel 2 járásból hiányzanak az idevonatkozó adatok. Jövőre ez adatok is beszolgáltatandók. Szükség van az iskolákért viselt terheink ismeretére az állam által egyre fokozott kívánalmak ellensúlyozására, a mint ezt azzal is igazolhatom, hogy kerületünk új főgondnoka éppen a mi egyházmegyénk 1930. évi idevonatkozó adatait vetette mérlegbe a képviselőház folyó évi költségvetési felszólalásánál.

A tanítói fizetésekből bizony tetemes hátralék van kint. Szomorú, de általános jelenség ez ma, nemcsak a tanítóságnál, hanem a lelkészeknél is, mint a csapásos idők s az állami nagy terhek folyamánya.

Ami az iskolák belső életét illeti, általánosságban csak elismeréssel szólhatok a tanítók működéséről. Az iskoláknak csaknem fele kiváló képesítésű. Hanyatlás évek óta nincs, a szigorúbb osztályozás mellett is. Sőt van egy néhány mintaszerű iskola, ahol a tanítók nem elégesznek meg a kiszabott tananyag kötelességszerű elvégzésével, hanem hivatásuk és az egyház iránti szeretet és buzgóság lelkével vezetik és nevelik a

gyermeket, nem lankadó ambícióval, Ilyen iskolák vannak Miskolcon egy pár s azok között elsőként, a Péter József ig. tanítóé, aki nemcsak mint tanító tűnik ki, hanem sokoldalú és fáradhatatlan buzgalmával vesz részt az egyház külső és belső építésének munkájában. Ilyen iskola a Soós Dezsőé Tiszapalkonyán, kinek működéséről nemcsak a jelentések, hanem személyes tapasztalat alapján is bizonyosságom van. A kiváló tanítási eredmény mellett, a jelentés szerint: „egyházának az a fanatikus szeretete és hűsége, amely mint apostoli tűz melegít és világít templomban, iskolájában és környezetében“ minden elismerésre méltó. A gyermekekkel tartott előadásaival sokat segít az egyházon is, s ezek jövedelméből a múlt évben is 150 pengőt fizetett ki iskolapadokért. Növendékei már az iskolában megtanulják a rendszeretet, az önfegyelmézést, a takarékoskosságot s megtelítődnek az egyház iránti buzgóság lelkével. Iskolai pénztára, három szőlőmű gyerekkara van. Ilyen kiváló iskola van még, Balog Jánosé Mezőnagymihályon.

Egyik-másik iskolában a kézimunka tanításával értek el igen szép eredményt. Különösen is megemlíthető Kisgyőrben a Sarkadi N. Lajos, „ki maga tanította a női kézimunkát is a III. és IV-ik oszt-ban olyan szép sikerrel, hogy tanítónőknék is dicséretére válhatnék.“ A háziipari munkákból pedig egész kiállítást mutatott be. Egyébként a tanítási eredmény is elismerésre méltó.

Több ambíciózus lelkű tanítónak munkáját emelhetném még ki, akik mindannyian elismeréseméltóan és nagyon szép eredménnyel működnek iskoláikban; akik nem bérért és hivatalból, hanem hivatásból a gyermekek és egyházak iránti szeretetből tevékenykednek ezen a magas, de felelősségteljes pályán. Illesse az egymegyei elismerése ezeket a hű munkásokat, akik 52-en vannak kiváló minősítéssel. Reméljük, hogy ez a szám, ha nem növekedik is, de nem fog apadni jövőre sem; bár a követelmények mind többek, a minősítések pedig a kapott utasítás szerint mind szigorúbbak lesznek. Jövőre ugyanis kiváló osztályzatúaknak azok fognak minősítettni, akik a módszeres pedagógiai elvek alkalmazásával, nemcsak a tananyagot dolgozzák fel, hanem kiváló súlyt helyeznek a vallás-erkölcsi, hazafias nevelésre, az értelmességre, a jellemképzésre, akiknél a fogalmazás, írásbeli egyéb munkák, a naplók pontos vezetése semmi kívánivalót nem hagy fenn. Tehát mintaszerű a tanítás is, az elért eredmény is.

Itt-ott azonban kifogásolni valót is kell említenem, amiket nem akarok részletezni; mert nem lévén súlyosabb természetű dolgok, — csak hibák és mulasztások — akár helyszíni iskolalátogatásokkal, ha ezzel a szükségszerint megbíz a nagy t. e. m. közgyűlés, akár írásbeli figyelemzetéssel orvosolni lehetőnek gondolom. Így pl. sok tanítónál divatos a könyvből történő kérdezés, ami azt mutatja, hogy maga a tanító sincs tisztában a tananyaggal. Hiányos a fogalmazás anyagának megválasztása és feldolgoztatása, az írásbeli dolgozatok javítása, a tananyag önkéntes megrövidítése; egyeseknek elavult pedagógiai módszere; a tananyagbeosztásnak felületes és sokféle el-, vagy el nem készítése. Ezek olyan hiányok vagy néhol hanyagságok, amiket szelíd figyelmeztetéssel, esetleg szigorral és bírság alkalmazásával javítani szükséges. Egyes helyekről olyan panasz is van, hogy a tanítók a belmissziói munka végzésétől, sőt az

azok iránti érdeklődéstől is távoltartják magukat, pedig az abban való részvétel az ő kötelességük is.

Az iskolák minősítését egyébként a következő kimutatás tünteti fel. *Kiváló iskolák:* Cserépfalun: Batta Józsefé, Battané Aulinger Erzsébeté, Mízsér Lajosé, Mízserné Pósa Erzsébeté; Bükkzsércen: Váradí Sándoré; Sályon: Barsi Lajosé, Barsiné Kiss Erzsébeté; Valtán: Horváth Lajosé; Kiszgyőrben: Sarkadi Nagy Lajosé; Tiszaszederkényben: Keresztes Jenőé, Dobos Sándoré; Tiszapalkonyán: Soós Dezsőé; Mezőcsáton: Kiss Ferencé, Gál Ilonáé, Tóth Erzsébeté; Mezőkeresztesen: Nagy Károlyé, Szabó G. Lászlóé, Nagy Dezsőé, Kaszonyi Ilonáé, Román Magdáié; Tiszadorogmán: Örvendi Istváné, Örvendiné Tomán Eszteré; Mezőnagy Mihályon: Balogh Jánosé és Jakucs Lajosé; Gelejen: Kolumbán Lidiáié; Egerlövön: Mogyórossy Sándoré, Fr. Kiss Erzsébeté; Miskolcon: Péter Józsefé, Nagy Jánosé, vitéz Litkey Györgyé, Ráczai Árpádé, Ruttkai Bertáié, Tarpay Zsuzsánáié, Szabóné Czukrász Margitáié, Barna Aladáreié és Molnár Béláié; Hejőcsabán: Tokaji Nagy Kálmáné; Kistokajon: Pósa Joláné és Vitályos Jánosé; Ónodon: Vattai Máriáié; Mályiban: Járdánházi Józsefé; Böcsön: Biró Lászlóé, Lajos Istváné, Somodi Józsefé; Alsószolcán: Szabó Andrásé, Baksa Ilonáé, Skultéthy Edéé; Hejőpapin: Marflág Lajosé; Poroszlón: Bertha Kálmáné, Jakab Imréé, Piacsek Saroltáié; Tiszanánán; Trencsényi Pálé.

Jeles minősítésűek: Noszvajon: Horváth Lászlóé, Szabóné Tar Vilmáié; Geszten: Becser Annáié; Cserépfalun: Kállay Gyuláié; Harsányon: Kalóz Istváné; Kiszgyőrben: Csorba Jánosé, Győr Istváné; Mezőcsáton: Lovász Pálé, Orosz Béláié; Nemesbikken: Gyenesné Kernács Ilonáié; Tiszapalkonyán: Csizine Szabó Emiliáié; Tiszaoszláron: Kulik Károlyé; Ároktőn: Kiss Alberté, Zsádon Antalé; Tiszavalkon: Marosi Ferencé; Diósgyőrben: Barcsa Jánosé, Palcsó Sándoré; Miskolcon: Barcsa Kláráié; Szírmán: Orbán Józsefé; Ládházán: Berec Pálé; Ónodon: Tóth Miklósié; Böcsön: Szilágyi Benőé; Hejőszalontán: Szalai Lászlóé; Hejőpapin: Asztalosné Domokos Saroltáié; Átányon: Csik Mihályé, Veress Jenőé, Thurzó Sándoré; Poroszlón: Bertha Matildé; Tiszanánán: Balázs Istváné.

Jó minősítésűek: Bükkaranyoson: Bónis Imréé; Bükkzsércen: Czégény Péteré; Geszten: Zarándi Bertalané; Tibolddarócon: Farkas Sándoré; Tiszatarjánban: Molnár Györgyé; Tiszakeszín: Hajdu Zoltáné, Váry Eleméré; Mezőcsáton: Ács Sándoré, Skultéthy Lászlóé; Egerlövön: Molnár Lajosé; Gelejen: Nagy Zoltáné; Felsőábrányon: Tankó Istváné; Sajókeresztúron: Fövenyessy Jánosé; Diósgyőrben: Dósa Irmáié; Szírmán: Kulcsár Béláié; Mezőnyéken: Paxyné Hörömpő Joláné; Igriciben: Szekeres Ilonáié; Poroszlón: Arany Gézáé; Átányon: Mészáros Istváné; Hevesen: Gyanó Józsefé; Makláron: Molnár Gézáé.

Élgséges minősítésűek: Bükkaranyoson: Tóth Béláié; Harsányon: Soós Ferencé; Hejőbábán: Konkoly Eleméré; Nemesbikken: Ragályi Dezsőé; Igriciben: Thomán Józsefé; Tiszakeszín: Székely Attiláié; Tiszatarjánban: Szabó Istváné.

Élgtelen minősítésű a Józsa Imre által vezetett emődi két iskola, aki az elhalt tanítótársát is helyettesítette. Élgtelen eredményt állapított meg a bizottság, mert iskolájában sem fegyelem, sem eredmény nincs. A II-IV. osztályban olvasni és számolni is igen keveset tudnak; általában pedig

felületesnek és léleknélkülinek van jelezve munkája, ki egyéb erkölcsi fogyatkozásai miatt is tudomásom szerint fegyelmi vizsgálat alatt áll; tehát nincs szükség külön javaslattelemre.

A tanítók munkája tehát, mint a minősítésekből láthatók a legtöbb helyen elismerésre méltó és örvendetes eredményt mutat fel. Vasárnapi iskola még ma sincs mindenütt vezetve az egyhm. rendelkezése szerint. Kevés helyen foglalkoznak a tanítók mindkét nembeli ifjuság iskolánkívüli nevelésével is. A belmissziói munkába is szívesen kapcsolódnak bele egy néhány közönyös lélek kivételével s igyekeznek építeni az egyházat a lelkészekkel együtt külsőleg és belsőleg is.

Tanítói helyi értekezletek nem sok helyen tartottak. Annál jobban esik tudomást szerezni a tanítótestületek olyan szép működéséről, mint Miskolc, ahol a 10 tagból álló tantestület tevékeny igazgatójának céltudatos vezetése mellett 15 tantestületi ülést tartott minta-tanításokkal és értekezletekkel. Minden egyházi és hazafias ünnepély a közönség és szülők bevonásával tartatott meg. Az 1930. évben épült új, minden kényelemmel és felszereléssel berendezett iskolájában, — amelynek összes építési költsége 85.972 P volt s ebben 32.000 államsegély, — a 10.972 P értéket kitevő mozgéppel és oktatófilmekkel is ellátott nagyszerű berendezés és felszerelés összes költségeit a tantestület teremtette elő gyűjtéssel, mozi- és egyéb ismeretterjesztő előadások tartásából. Mindezen iskolapéldát mutató búzgóságukért, a kötelességen felüli lelkiismeret diktálta, önzetlen cselekedetükért illesse a legteljesebb elismerés Péter József igazgató-tanítót és vele együtt a szép összhangban oly lelkiismeretes hűséggel munkálkodó tantestületet. Bár e példát másutt is követnék!

A pár évvel ezelőtt államsegélyes iskolaépítési akció teljesen befejezést nyert s a legtöbb helyen már új, modern tantermekben folyik a tanítás. Ez államsegélyek folyósításáért bizonyára nemcsak az akkori kultuszminisztert illeti az elismerés, hanem Borsodvármegye kir. tanfelügyelőjét, Kolumbán Lajos urat is, aki nagy megértéssel és jóindulattal járt közbe — és pedig eredményesen — a segélyek kiutalásánál. Sajnos a Heves megyében levő egyházak, mint iskolafenntartók nem tapasztalhattak ilyen pártfogást.

Mezőnagymihályon is felépült a régóta sürgetett második tanterem. 2700 P-ért portát és rajta épületet vett az egyház s ezt 1525 P költséggel iskolának átalakította, így oldotta meg praktikusán és ügyesen a kérdést lelkész és presbiterium a mostani nehéz viszonyok között.

Iskolahelyiség dolgában Noszvaj áll a legrosszabbul. Két tantermes, különben sem megfelelő régi iskolája elégtelen a 202 (76 és 126) tanköteles befogadására. Az e. m. már utasította is az egyházat az építésre, de a súlyos gazdasági helyzetre tekintettel, kérésére egy évi haladékot kapott. Kár volt az államsegélyes építési akció idején elmulasztani a kérelem beadását. Most már nehezebb lesz az építkezés mindenképpen. Egészségi viszonyai is igen kedvezőtlenek ennek az iskolának, mert a jelentés szerint az alsóbb osztályokból 9, a felsőbbekből pedig 10 tüdőbajos gyermek van kitéve, ami szinte megdöbbentő dolog s mire a vármegyei főorvos úr figyelme is fel volna hívandó. A mi tanköteleseinken kívül pedig még 36 baptista tanköteles nem jár sehová, mert nekik nincs iskolájuk, a katolikusok meg úgy értesültem, nem fogadják be, ha igaz.

Szóval az építés és egy tanerő beállítása sürgősen szükséges lenne a mi gyermekeink egészsége szempontjából is.

Hejőszalontán és Hejőcsabán is igen szükség volna a szűk és alacsony tantermek megnagyobbítása, újra építése. Tiszakeszin pedig a negyedik, szünetelő tanerő mielőbbi alkalmazására van szükség. É célra a polgári község 1000 pengő segélyt már megszavazott, a vármegye pedig a jelentés szerint jóvá is hagyott. Csak azt nem tudom, hogy ez a segély állandó jellegű-e vagy csak egyszerismindenkorra szól.

Mint visszás és a tanítás eredménye szempontjából meg nem engedhető eljárásnak tartom, hogy Nemesbükken, a három téli hónapban át, a szénnel való takarékoskodás miatt, egy tanteremben tanított a két tanító. Még az is inkább elnézhető volna, hogy félnapos délelőtti tanítások legyenek, mint némely helyen. De a délutáni félnapos foglalkozásra, igen kevés a téli nap. Kivételesen a mostani nehéz körülmények között megengedni ajánlanám a ntiszt e. m. közgyűléstől, az ezidei télre az ilyen félnapos tanítást, takarékosági kényszerből, ott, ahol ezt az egyházak szegénysége indokoltta teszi.

A tanítói változásokról és egyéb évközi mozgalmakról nem számolhatok be a nagytszt. e. m. Közgyűlésnek, mert ilyen értesítések hozám nem jöttek. Miskolc dicséretére említem meg, hogy 10-ik tanítói állását államsegély nélkül is fenntartja, Barcsa Klárát alkalmazván.

Végül tisztelettel kérem a Nagytszt. e. m. Közgyűlést, hogy Horváth Lajos vattai tanítónak, ki több mint 30 éve működik buzgósággal és mindig eredményes sikerrel, egyháza iránti szeretettel: elismerését nyilvánítani és őt a főtiszteletű Püspök úrnak érdemei elismeréséül, az igazgató címmel való kitüntetésre ajánlani kegyeskedjék, hogy ezzel is honoráljuk a lelkiismeretes munkát.

Amikor tiszteletteljes jelentésem elfogadását kérem, ennek alapján a következő javaslatokat van szerencsém előterjeszteni és elfogadásra ajánlani:

1. Utasítsanak azok az egyházak, melyekben az elmúlt évben ismétlőiskolák nem voltak, ez iskoláknak a folyó évre való beállítására.

2. Pontos statisztikai adatok adandók és fogadandók el.

3. Általában figyelmeztetendők azon tanítók, akiket illet, hogy az iskolában könyv nélkül kérdezzenek, a fogalmazásra, írásbeliek javítására, a naplók rendszeres vezetésére mindenütt nagy gondot fordítsanak, a belmissziói munkában minden helyen részt vegyenek.

4. Nyilvánítsa elismerését az e. m. közgyűlés a kiváló eredménnyel működő tanítóknak s azok között is névszerint Péter József miskolci, Soós Dezső tiszapalkonyai, Balogh János mezőnagyimihályi, Tokaji N. Kálmán hejőcsabai tanítóknak, mint akik nemcsak a tanításban, hanem egyéb ténykedésükben is kiváló eredményt mutattak fel. Fejezze ki ezt az elismerését és köszönetét a miskolci tanítók összességének, kik Péter József igazgatóval élükön, az iskolák felszerelésében és berendezésében oly nagy buzgalommal és anyagi sikerrel segítettek az egyházon.

5. Tiszakeszi utasítsassék a negyedik tanerőnek sürgős beállítására; Noszvaj pedig tegyen mielőbb lépéseket harmadik tantermének felépítéséhez szükséges államsegély kieszközlésére.

6. Engedje meg az e. m. közgyűlés a mostani nehéz gazdasági helyzetben, hogy ott, ahol azt az egyház szegénysége, vagy fedezhetetlen

szüksége indokolja, félnapos tanítás lehessen a három téli hónapon át, december 1-től február végéig.

Ajánlva csekélységemet és jelentésemet a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés nagybecsű jóindulatába, vagyok
Poroszlón, 1932 szeptember 15.

kiváló tisztelettel
alázatos szolgálja:

Gaál Ferenc

e. m. tanügybizottsági elnök.

A t. ü. b. elnök jelentésével kapcsolatban olvastuk a Tanügyi Bizottság következő jegyzőkönyvét:

„JEGYZŐKÖNYV,

felvétellett Miskolcon 1932 szeptember 21-én tartott Egyházmegyei tanügyi bizottság gyűlésén.

Jelen vannak: Gaál Ferenc tanügyi biz. elnök, Szalóczy Pál, Román Ernő, Komjáthy József, Eötvös Ferenc, Kiss Elek, Benke József és Tóth Sándor lelkészek. Továbbá Péter József, Horváth Lajos, Vitéz Litkey György, Barsy Lajos, Nagy János, Tokaji N. Kálmán és Balogh János tanítók.

Elnök szeretettel üdvözli a megjelenteket és ismerteti az egyházmegye iskoláinak szellemi állapotáról szóló jelentését és javaslatait.

Egyházmegyéinkben az iskolák szellemi színvonala, dacára a végzettszerűen leromlott gazdasági viszonyoknak, még mindig kielégítő, sőt dicséretre méltó: 52 kitűnő mellett csak egy elégtelen osztályozású iskola van, a többi jeles, jó és elégséges osztályozású. A kitűnőknek minősített iskolák közül is kiemelkednek Péter József miskolci ig. tanító, Sós Dezső tiszapalkonyai és Balogh János mezőnagyimihályi tanítók iskolái. Továbbá a női kézimunka tanítása terén utólérhetetlen eredményt mutatott fel Sarkadi Nagy Lajos kisgyőri tanító.

Vasárnapi iskola, tanítói és szülői értekezletek még mindig nincsenek mindenütt bevezetve és megtartva. Annál buzgóbb munkát végeznek és dicséretre méltó eredményt mutatnak fel a vasárnapi iskola, a tanítói és szülői értekezletek megtartásában a miskolci tanítók.

Nemcsak egyházmegyéinknek, hanem egyházkerületünknek is dicsekedése a miskolci egyház híveinek áldozatkészségéből és 32.000 P államsegélyből épített gyönyörű, modern elemi fiúiskola, melynek felépítése 86.000 P-be került.

A V. K. miniszter Ur az elmúlt évben a tankötelesek létszámának csökkenése miatt megvonta egy-egy tanító fizetésekiegészítő államsegélyét a miskolci és a poroszlói egyházaktól, mint iskolafenntartóktól. A miskolci egyház helyettes tanerőt tart saját pénztára terhére a minisztérium által megszüntetett 10-ik tanítói álláson. Sajnos, Poroszlón az egyház anyagi helyzete s a V. K. miniszter államsegélymegvonása miatt a 6-ik ref. tanítói állás egyelőre megszűnt.

A mezőnagyimihályi egyház is gondoskodott 4400 P-ös költséggel a 2-ik tanteremről s az 1931/32-ik iskolai évben abban végezték a tanítást.

A tanügyi biz. elnök jelentésének lényegesebb részei és javaslatai a határozatok között találhatóak, amelyeket a tanügyi bizottság többek hozzászólása után elfogadott és a ntiszt. egyházmegyei közgyűlés elé terjesztett határozati erőre való emelés végett.

A bizottság hálás köszönetét fejezte ki a tanügyi biz. elnöknek ügyszeretetéért és gondosan megszerkesztett, tartalmas jelentéseért és javaslataiért.

A tanügyi bizottság elfogadás, határozati erőre való emelés végett az egyházmegyei közgyűlés elé a következő javaslatait terjeszti:

1. Utasíttassanak mindazok az iskolafenntartó egyházak, ahol az elmúlt iskolai évben továbbképző vagyis ismétlő iskolák nem működtek, hogy haladéktalanul állítsák fel a továbbképző ismétlő iskolákat.

2. Az egyházmegyei iskolalátogató küldöttségeknek elrendeli, hogy csak pontos statisztikai adatokat fogadjanak el a tanítóktól és azokat pontosan összegezve s lezárva juttassák el a tanügyi biz. elnökhöz. Ugyanakkor tudomásul adja tanügyi biz. elnök, hogy rovatos iskolalátogatási egységes kérdőíveket fog készíteni és rendelkezésre bocsátani az iskolalátogatóknak.

3. Az iskolák ellenőrzésével kapcsolatban figyelmeztetendők a tanítók a könyvnelküli kérdésre, a fogalmazás anyagának helyes megválasztására, az írásbeli dolgozatok pontos javítására, az iskolai naplók rendszeres vezetésére. Az iskolán kívüli ifjúsági munkával minden tanító köteles foglalkozni, még a tanítónők is. (A belmissziói munkát osszák meg maguk között a tanítók.) Az alsóbb osztályokat vezető tanítónők kötelesek a felsőbb osztályokban is női kézimunkát tanítani. A tanítói és szülői értekezletek megtartása is szorgalmazandó és ellenőrizendő az iskolalátogatóság által.

4. A tiszakeszű ref. iskolaszék utasíttassék a 4-ik tanerőnek beállítására, Noszvaj pedig azonnal tegyen lépéseket az iskolaépítési állami segítség kieszközlésére és iskoláját mielőbb építse fel, hogy a nagylélekszámú tankötelesek zavartalanul iskoláztassanak.

5. Nyilvánítsa elismerését az egyházmegyei közgyűlés a kitűnő eredménnyel működő tanítóknak, a miskolci tantestületnek a felszerelésre és berendezésre szükséges összegnek oly eredményes módon és nagy buzgósággal történt összegyűjtéséért, főleg Péter József ig. tanítónak.

6. Egységes nyomtatványú tananyagbeosztás készítésével megbizsa tanügyi bizottság a miskolci tantestületet és várjuk e tárgyban javaslatát.

7. A mostani nehéz gazdasági viszonyok között kivételesen engedje meg az egyházmegye közgyűlése, hogy ott, ahol az egyház szegénysége vagy fedezetlen hiánya indokolja, félnapos tanítás lehessen ebben az iskolai évben a 3 téli hónapon át, dec. 1-től—febr. végéig. Ilyen esetek azonban pontosan bejelentendők a tanügyi bizottsági elnöknek.

8. A tanügyi bizottság az alsóborsodí elemi iskolai anyakönyvi naplót ajánlja más egyházkerületnek is célszerű és egységes bevezetés céljából.

9. Kéri a tanügyi bizottság az egyházmegye vezetőségét, hogy a legalább 10 évig állandóan kiváló működést felmutató tanítókat terjessze fel a kir. tanfelügyelőség útján a V. K. miniszter Urhoz soron kívüli előléptetésre.

10. Tanügyi bizottság többek felszólalására felkéri az iskolafenntartó egyházakat, hogy a mai szűkös időben legalább a tanítók által az egyház pénztárába befizetett $\frac{3}{13}$ -ad rész nyugdíjárulékokat küldjék be az országos tanítói nyugdíj intézetbe.

Az elemi iskolai beiratási díjak 50%-ának beküldésére vonatkozólag ismét az egyházmegyei közgyűlés bölcsességének rendelkezését kéri a tanügyi bizottság.

12. Az elemi iskolai beiratási díjak kezeléséért az állami és községi tanítók 4%-ot kapnak, a mely 4% a tanítói internátus részére küldendő 50%-ból hozható levonásba, tehát az egyháznál maradt 50%-ot nem csonkítja. Engedje meg az egyházmegyei közgyűlés, hogy a ref. tanítók is megkapják a beiratási díjak kezeléséért a beiratási díj 4%-át.

13. Román Ernő lelkész, tanügyi biz. tag. indítványozza, hogy a tanügyi biz. gyűlés megtartására külön fél nap tűzessék ki, ne ilyen futólagos, rövid óra, amely alatt nem lehet érdemlegesen és részletesen tárgyalni a tanügyi bizottság fontos javaslatait.

14. Tanügyi bizottság javasolja, hogy a tanügyi bizottság elnöke ruháztassék fel egyházmegyei tanfelügyelői, vagy alesperesi címmel valamint önálló jog- és hatáskörrel minden az iskolát érintő kérdésben. Pl. a tanítói pályázatok meghirdetése, a pályázati kérvények, a tanítók fegyelmi ügyei, a tanfelügyelői minősítések stb. ő hozzá küldessenek, hogy a túlterhelt esperesi hivatalon ezzel könnyítve legyen.

15. Az egyházmegyei tanító egyesület évenként egyszer minden az iskolát és tanügyet érintő kérdésben tartson gyűlést az egyházmegyei tanfelügyelő vagy alesperes összehívására, az egyházmegyei tanítóegyesület gyűléstartási jogának épségben tartásával.

16. A tanügyi bizottság kéri egyházmegyénk közgyűlését, hogy Horváth Lajos vattai tanítót, betöltött 30 éves tanítói szolgálata után, hűséges és eredményes munkájának elismerésül ajánlja a főtiszt. püspök Urnak ig. tanítói címmel való kitüntetésre.

A tanügyi bizottsági-gyűlés berekesztése előtt Eötvös Ferenc lelkész, tanügyi bizottsági tag szomorú szívvel jelentí, hogy Petyke Pál ládházai tanító, 34 éves buzgó tanítói szolgálat és 2 évi súlyos betegeskedés után szept. 18-án az Urban elhunyt.

Tanügyi bizottságunk felállással áldoz a megboldogult emlékének, legyen áldott közöttünk emlékezetek. Több tárgy nem lévén, elnök a gyűlést berekeszti. Kelt mint fent. *Balogh János* s. k. tanügyi biz. jegyző. *Gaal Ferenc* s. k. tanügyi biz. elnök.

Közgyűlésünk a t. ú. b. elnökének sok gonddal szerkesztett jelentését megköszöni, javaslatait, a Tanügyi Bizottság jegyzőkönyve alapján is, — a 12. pont kivételével — magáévá teszi. (T. S.)

13. Belmíziói előadó felolvasta jelentését:

Nt. Egyházmegyei Közgyűlés!

Tévesztett, sőt elhibázott dolog volna, ha az egyházmegye vagy egy-egy gyülekezet lelkiképét a papírra írt jelentésekből, vagy statisztikából

akarnánk megállapítani. Az megmutathatja a végzett munkát, de semmi-estre sem az eredményt, mert Isten-országában a végzett munka nem áll arányban a látható eredménnyel s lehetséges, hogy egyik helyen munkáltatik a belmissz. minden ága, a gyülekezet lelki arcán mégsem lehet egy vonást sem felismerni a Jézus arcából s viszont más helyen egészen szegényes statisztikai adatok s látszólag egészen szűkre szabott munka mellett mindjobban kezd kibontakozni az Isten szerint való gyülekezet képe. Mert nem az határozza meg az eredményt, hogy milyen sokoldalú a munkásságunk, mennyire igyekszik eleget tenni a lelkész, vagy gyűl. munkás a felsőbb hatóság rendelkezésének, hanem igenis az, hogy mennyire munkál itt vagy ott Istennek Szent Lelke, azon a bibliakört vezető lelkészen, azon a vasárnapi iskolát tartó tanítón vagy családokat látogató presbiteren keresztül.

Emberi rendelkezéseknek talán eleget teszünk ha a kérdőívek egyes pontjaira igennel tudunk felelni, de nem szabad, hogy ez kielégítsen bennünket, mert lehet, hogy egyik-másik gyülekezetnek jelentése az 1 ponttól az utolsóig igennel tud felelni, Istennek azonban egyetlen lélekkel sem tudna beszámolni s a végzett munka csak fából, pozdorjából való építés, mely nem állja ki a tűzpróbát. Mily végtelen nagy különbség lehet vall. estély és vall. estély, bibliakör és bibliakör között, — azt mondani sem kell, holott ez a statisztikából nem tűnhet ki.

Végzetes hiba volna, ha csak az indítana valamely munka megkezdésére, hogy eleget tegyünk a felsőbb rendelkezésnek s nem az Istennek engedelmeskedő lélek kényszere s a pásztornak nyájáért való felelősség érzete. Elhibázott dolognak tartottam kezdettől fogva, mikor rendelkezéssel és paranccsal gondoltunk a belmissz. munkákat megkezdeni, figyelmen kívül hagyva, hogy nem mi vagyunk, akik munkálkodunk, de a bennünk lakozó Szent Lélek, mi csak ennek a Léleknek kell, hogy alázatos eszközeivé legyünk s engedelmeskedjünk a mi ítélő és munkára elhívó Urunknak az Ur Jézus Krisztusnak. Nem azt akarom én ezzel mondani, hogy talán felesleges volna egységes irányító program, vagy a végzett munka számonkérése, sőt a Lélek munkálkodásának egyik jele az is, hogy ezt a kérdést törvényhozási úton is szabályozni igyekezett egyházunk, de viszont ismétlem, ne gondoljuk, hogy az határozza meg szolgálatunk értékét, hogy milyen sok eredményt felmutató a jelentésünk. Ha ezt figyelembe vennénk, sokkal több őszinteséggel állítanánk ki a jelentéseket is. Mert bár minden kételkedés nélkül, a legnagyobb jóhiszeműséggel igyekeztem minden jelentést a teljes valóságnak megfelelően venni, mégis lehetetlen meg nem látni, hogy még mindig vannak fantasztikus jelentések, melyeket a legnagyobb jóhiszeműséggel sem lehet hűnek és őszintének elfogadni. Ennek talán az is oka, hogy *lelkésztársunk még mindig nincs listában egyes kérdésekkel*, bár a konventi előadó úr jóvoltából közre- adatott egy tájékoztató a jelentések kitérőire vonatkozólag. Dehát ezt el kellett volna olvasni. Sok helyen nincsennek tisztában, mi is lehet az a gyermekmisszió? Ugy gondolják, hogy szegénygyermeknek segélyezése, mások magát a belmissziói munkát gondolják segélyezésnek. Nagyon téves felfogás az is, mikor a műkedvelői színi előadásokat tartjuk missziói munkának. Nagyon szeretjük az általános feleleteket, vagy tetszetős jel- szavakat, pl. anya és csecsemő védelemnek mondják, mikor egy szegény

anyának néhány pengő alkalmi segílyt adtunk. Ifjusági egyletnek, mikor a legényeket néha-néha bent marasztjuk a templomba egy kis fejmosásra, s szegénygondozásnak, mikor a lelkész tagja a községi segílyosztó bizottságoknak, s részt vesz az inséggabona kiosztásában

Mindezeket leszámítva, úgy vélem nem nézem tulságos optimizmussal a helyzetet, ha azt mondom, hogy egyházmegyénk missziói élete fejlődött. Már az is a helyzet javulásának jele, hogy ezuttal először kivétel nélkül minden egyházközségből érkezett jelentés. És valahogy úgy látom, hogy még a legelzárkozottabb lelkekben is kezd felébredni a felelősségérzés és az a kérdés, mit cselekedjünk, valamit tennünk kell, mert az idők gonoszak.

A lelképásztor még mindig magára van hagyatva, presbitereink s intelligenciánk még mindig közönyösen, ha nem is ellenségesen nézik munkáját és próbálkozásainkat.

Az egyes munkaágak általában véve a következő képet mutatják:

1. Gyermekmisszió: 8 gyülekezet kivételével minden helyen be van vezetve a vasárnapí vagy bibliai iskola. Legtöbb helyen a tanító, néhol a lelkész, egyes helyeken önkéntes munkások végzik azt. Intenzívebb gyermekmisszió Miskolc, Hejőcsaba, Diósgyőr és Cserépfalun van.

2. Konfirmációi oktatás a régi mederben folyik. Általános módszer, hogy a VI. osztályos, illetve 12 éves gyermekeket az iskolában a tanítók megtanítják az u. n. „kiskönyv“-re, s a vizsgák után, esetleg 1—2 hétig előtte, eljárnak reggelenként a tiszteletes úrhoz, aki kikérdezi a leckét. A 14 évesek konfirmációja 4 helyen van bevezetve. Véleményem szerint az általánosságban gyakorlatban levő konf. alig több a semminél. Jól mondja népünk, *hogy a kiállítás az, holott éppen „beállítás“-nak kellene lenni.* Segítsen az Isten bennünket a helyes út megtalálására, s a konf. nagy jelentőségének felismerésére. Általános kívánság egységes konfirmációi káté kiadása. Sokszor kértük, konventünknek mindig van előbbvaló dolga.

3. Ifjusági munkáról nagyon kevés kivétellel minden egyház megemlékezik. Igaz, hogy sok helyen a templomba való benmarasztást jelenti ez, vagy levente egyesületet, esetleg ismételő iskolások vallásóráját. Sőt egyik gyülekezetben abban áll az ifjusági munka, hogy ifjak alkalmilag figyelmeztetnek lelkész, vagy idősebb egyháztagek által.

Ifj. egylet van 20, leányegylet 24 helyen. Bár több ezek közül meg alakult formálisan, ennél azonban többre nem tudott menni.

4. Vallásos estély minden helyen tartatik. Bibliaköri munka annál népszerűtlenebb. Már többször megállapítottuk, hogy vallásos estély és bibliakör nem egy és ugyanaz s mert, hogy a vall. estén bibliát is magyarázunk, még nem lehet azt bibliaköri munkának nevezni, viszont a bibliaóra nem egyszerűen egy szép bibliamagyarázat elmondásában áll.

Legyen szabad kifejezést adni annak a meggyőződésnek, hogy minden munkánk alapjának a bibliaköri munkának kell lenni. Itt kell riformálódnia a mi igazi gyülekezetünknek. Hadd *legyen, ecclesia in ecclesia, gyülekezet a gyülekezetben.* Akármilyen veszedelmesnek tartottuk is ezt eddig, különösen akik az egyház egységét feltették, én nem idegenkedem ettől a gondolattól, nem céloim, de ha nem lehet másképpen, legyen így.

C. E. alapon három helyen folyik a munka Miskolcon, Hejőcsabán és Poroszlón. Kár, hogy Miskolcon és Poroszlón *meglehetősen hűvösen és idegenkedve nézi* az egyház ezt a nagyon is mélyreható és áldásos munkát.

I. *Iratterjesztés* Bibliák, zsolnárok árusításában áll. amit kolportőrök végeznek. Kár, hogy nem ismeri fel egyházunk a betű nagy hatalmát. Hogy így juttathatná el anyaszentegyház a szavát elidegenedett gyermekeihez. Nincsenek alkalmas traktátusok. *A szekták itt is előbb vannak.* Mi csak polemizálunk és dogmatizálunk szegényes traktátusainkban is s népünk lelkvilágát nem vesszük figyelembe. Még szerencse, hogy baptista, adventista atyánkfiai és az Údvahadseregnek gondja van, hogy híveinket is ellássák alkalmas evangelizáló füzetekkel, iratokkal. *Milyen bőségesen telne erre nekünk is a sok jegyzőkönyvekből, melyek felbontatlanul ott halmozódnak a paróchiák szekrényeiben vagy padlásán, telve művészi imádságokkal és embereket magasztaló üdvözlő beszédekkel.* Ki ne érezné szükségét egy alkalmas néplapnak, melynek nem az volna a célja, hogy egy csőd szélén álló nyomdát a felszínen tartson, de hogy a ref. közvéleményt irányítsa és tájékoztassa. Minden felekezetnek van ilyen néplapja, egyedül a mi ref. egyházunknak nincs és talán nem is lesz. Dehát ennél is van fontosabb gondja Konventünknek. Nem is tudom mire tudnánk fordítani azt a bizonyos költségvetésileg felvett iratterjesztésre fordítandó összeget?!

Egyesületek rovat alatt még mindig szerepelnek *a boldogemlékű Kálmán Szövevények.* Hogy miben áll ezek léte, Miskolc kivételével nem tudom a jelentésekből megállapítani.

Egyetemes jellegű intézmények és célok egy-egy perselypénz átengedése által támogatottak, 1709 pengő erejéig, ami azonban lényegesen csökken, ha leszámítjuk belőle a legátusok részére gyűjtött összeget, melyek sok helyen itt számoltattak el.

Külmisszió ismertetése a vallásos estélyeken szívesen hallgatott téma. Mindjobban kezd az érdeklődés feléje fordulni. Beküldetett erre a célra 593 pengő 96 fill. (Miskolc 200 pengő).

Szeretetmunkák alkalmi segélyezésben állanak. Többé-kevésbé rendszeres az Miskolcon, Diósgyőrben, Hejőcsabán és Hejőpápin. Sok helyen igen tetszetős formáról tesz a jelentés említést, de hogy hogyan történik pl. a tejakció vagy a szegények étkeztetése, arról nem szól semmit. A szeretetmunkákra fordított összeg pénzbelileg: 18131 pengő 61 fill.

A hitéletnek legalább külsőleg ismertető jele a templombajárás és úrvacsorázók száma. Itt is túlzott szám adatok vannak, és igen tág megjelölés az, hogy 10-től 50-ig, vagy 100-tól; 500-ig. Ez semmiesetre sem átlagszám. És egyik helyen az iskolásgyermekek is bennfoglaltatnak, másik helyen meg a legnagyobb létszám van átlagnak véve. Nincs pontos képünk a k. b. írt úrvacsorázók számáról sem. Pedig ezt egész pontosan nyilván lehetne és kellene tartani.

Szerettünk volna pontos feleletet kapni arra a kérdésre is, hogy milyen az áldozatkészség, pl. ott, ahol csak Isten tarthatja számon az adományokat s nem a hiúság befolyásolja azt: a perselyezésnél. Sok helyen talán restelték bevallani a perselypénz kicsínységét, összecsapták azt a többi adományokkal. Másutt, felette csodálkozom ezen, ezt is k. b. mondják. Hát vajjon ezeken a helyeken a gondnok csak k. b. számol el ezekkel a tételekkel?! Mégis a bejelentett adatok alapján egy aránylagos számítás csináltam a perselypénzekről s a gyűl. lélekszámahoz viszonyítva legnagyobb perselypénz van: Martintelepen 150, Mezőkövesden 110, Egerben

100, Diósgyőrvasgyárban 60, Hejőcsabán 28, Diósgyőrben 27. Legkevesebb perselypénz: Ároktó 13, Tiszakeszín 15, Emődön 2, Kistokajban 3, Tiszadorogmán 3, Tiszaszederkényben 4, Mezőkeresztesen 5, Bükzsércen 5, és Ónodon 5. (Miskolc közepén áll 13%.) Szekták békességben vannak. Egyházellenes mozgalmak, pl. szoc. dem. nem ad okot az aggodalomra, a jelentések szerint.

Szórványokban 1377 lélek él. Sajnos, lelki gondozásokról nem igen lehet beszélni.

A missziói munkák legfőbb akadályát sokan az általános szegénységben és anyagiak hiányában látják. Állítom, hogy nincs tisztában az igazi missziói munka lényegével, aki így gondolja. A mi Istenünk nem szegény Isten, mi pedig az ő sáfárai vagyunk. Az anyagi jólétből nem igen született még lelki gazdagság, de fordítva igen. Ahol az Isten lelke munkálkodik, ott egész bizonyosan megadatnak az anyagi feltételek is. Értsük meg már végre, hogy nem maga a belmisszió a cél, ez csak eszköz arra, hogy lelkeket mentünk és Krisztushoz vigyünk.

Kérnünk kell az aratásnak Urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába.

S legyünk tudatában annak, hogy mi az Isten Szent Lelkének munkáját úgysem tudjuk végezni, sem helyettesíteni azt, csak annyit tehetünk, hogy imádságos és bízó lélekkel a kudarcokban, sikertelenségekben sem csüggedve, engedjük, hogy hadd munkálkodjék általunk és rajtunk keresztül a mindeneket megújítani képes, új életet támaztó Szent Lélek Isten.

Javaslataim nincsenek:

Csak azt tudnám javasolni most is, ami éveken át ismételtlen határozattá is ment, csak éppen végre nem hajtottak.

1. Egyháztageok pontos törzskönyvi nyilvántartása.
2. Alkalmas néplap.
3. A zsolttárok — Magyarország jelenleg legdrágább könyvét —, mint fontos missziói könyvet felszabadítani, olcsóvá és hozzáférhetővé tenni.
4. Egységes konfirmációi káté.
5. Alkalmas traktátusok.

Legyen szabad azonban szíves figyelmébe ajánlani lelkésztestvéreimnek: 1. az Országos Szeretetszövetség munkáját.

2. Kie konferenciák rendezését.

Jelentésem tudomásulvételét kérve, mély tisztelettel vagyok a Nagytiszt. és tek. missziói bizottságnak

Hejőpapin, 1932 szeptember 20-án

alázatos szolgálja:

Benke József,
e. m. előadó."

Közgyűlésünk Benke József belmissziói előadónak tartalmas, minden mozzanatra kiterjedő jelentéséért köszönetet mond, s a Szeretetszövetség nagyobb mérvű felkarolását elhatározza. (T. S.)

14. Olvastuk a K. Sz. jegyzőkönyvét:

„JEGYZŐKÖNYV

az Alsóborsodi Egyházmegyei Kálvinszövetség 1932 szeptember 20-án tartott évi közgyűléséről.

Pósa Péter esperes, lelkész-elnök megnyitó áhítat után meleg szavakban üdvözlí a közgyűlést s a világi elnök helyettesítésére Gállfy Ignácot kéri fel. Dr. Hegyaljai Kiss Géza előadói jelentéséből felemelő képekben tárul fel a Szövetség évi munkássága. A jelentéssel kapcsolatban a szírmai kör felvetett kérdésére közgyűlés úgy határoz, hogy mi továbbra is elvisszük gyermekeinket a szokásos ének- és tornaversenyekre, mert Krisztus lelkéből eredő törekvésnek látjuk a testedzés alkalmában a lélekképzés alkalmát is megragadni, hogy gyermekeink Krisztus jó vitézei és a jövőendő edzett hajnali seregévé lehessenek; amennyiben azonban ez a rendelkezés országos törvényen alapul, óhajtjuk, hogy a többi felekezetek is az egyenlő elbánás elve alapján vonassanak bele ebbe a nemzeti érdekű munkába. Arra a kérdésre pedig, hogy a szociáldemokrata hatások ellen hogyan védekezzünk, csak úgy lehet méltó feleletet adni, hogy előre felkért előadó bevezető szavai után lelkészköri értekezlet tart felette eszmecserét. Szakács Pál sályi lelkész tartott ezután előadást a kálvinista öntudat hiányai címen, melyet termékenyítő megbeszélés követett. A közgyűlést Nádházy Bertalan imája zárta be. *Dr. H. Kiss Géza.*“

Közgyűlésünk az előadónak köszönetet mondván, a gyermekek tornaünnepélyen való részvételét továbbra is elrendelvény, úgy a Szakács Pál előadásának továbbfűzésére, mint a soc. dem. iránt való magatartásunkra vonatkozó megbeszélésre a lelkészegyesület elnökének, illetve a K. Szöv. elnökének figyelmét felhívja. (T. S.)

15. Számvevőszékünk folyó hó 20-án ülést tartván, megállapította, hogy a tavaszi árvízkárosultak javára az egyházak részéről befolyt: 196 P 57 f.

Ezt az összeget javasolja közgyűlésnek, hogy 13 P 43 f-el 210 P-re kiegészítvén így ossza széjjel a kérelmezők között:

1. Ároktó: Kiss Albert:	. . . . .	50'— P.
egyház:	. . . . .	45'— „
2. Tiszatarján: egyház:	. . . . .	45'— „
3. Tiszadorogma: egyház:	. . . . .	45'— „
4. Tiszaoszlár (késve kért)	. . . . .	30'— „

Közgyűlésünk — az adakozóknak köszönetet mondva — a javasolt elosztást elfogadja. (T. S.)

16. A Főtiszteletű Püspöki Hivatal felhívására jelentjük a Konvent elé

hogy egyházmegyénkben az új Ágendás könyv szerint visszük véghez a liturgiális cselekményeket. (T. S.)

17. Olvastuk a főtiszteletű Egyetemes Konvent tavaszi közgyűlésének „68” sz. határozatát.

Közgyűlésünk tudomásul veszi a felhívást s az egyház-községeket kötelezi a rendelkezés szerint való eljárásra. (V. P.)

18. Olvastuk a főtiszteletű Egyetemes Konvent tavaszi közgyűlésének „215.” sz. iskolai osztályozásra vonatkozó rendeletét.

Közgyűlésünk tudomásul veszi a rendelkezést s felhívja az iskolák vezetőit annak végrehajtására. (V. P.)

19. Olvastuk a főtiszteletű Egyetemes Konvent tavaszi „219.” sz. egyházi és iskolai elkülönített számadásokra vonatkozó határozatát.

Közgyűlésünk az illetékeset kötelezi a végrehajtásra. (V. P.)

20. Olvastuk Ft. Egyetemes Konvent ez év tavaszi közgyűlésének 303. sz. stólára vonatkozó határozatát.

Egyházmegyei közgyűlésünk időszerűnek és nagyjontosságúnak tartja a lelkészi stóla rendezését. E kérdést tárgyalás és véleményadás végett lelkészértekezlethez teszi át s ennek javaslata alapján fog előterjesztést tenni. (V. P.)

21. A vásárok és vásárnapra vonatkozólag

Közgyűlésünk az egyházkerületi közgyűlés 130—1931. sz. határozata alapján bejelenti, hogy az egyházmegye területén a vásárok minden vásártartó községben köznapon folynak le.

A vásárnap megünneplése tekintetében közgyűlés a lelkészeket és a presbyteriumokat a maga részéről is nyomatékosan utasította. (T. K.)

22. A felsőábrányi egyházközség a Miskolc—Budapest műút céljaira az egyház földjéből igénybe vett 519 □-ölnyi területre vonatkozó Keresk. Miniszteri leiratra vonatkozó presbyteri határozatokat beterjeszti.

Egyházmegyei közgyűlésünk teljes erkölcsi súlyával segíti a folyamodó egyházat igaza kikeresésében. A Kincstár nevében kötött szerződés jogérvényességéhez miniszteri jóváhagyás szükséges, ezt pedig a miniszter megtagadta, tehát olyan érvényes szerződés, amelyből az egyházat jogok illetnék meg, nem jött létre. Ilyen esetben a Miniszternek joga nyílt a kisajátítási eljárás elrendelésére, amikor is a kisajátítási ár megállapítása a kir. Törvényszék hatáskörébe tartozik. Az ügy jelen állásában Közgyűlésünknek nincs módjában hivatalosan beavatkozni, de

felhívjuk a folyamodó egyházat, hogy érdekei megóvása végett a kisajátítási bírói eljárásban érdekei szakszerű képviselőtől idejekorán gondoskodják. (dr. K. K.)

23. A f.-ábrányi földhaszonbérleti szerződést

közgyűlésünk jóváhagyja. (K. A.)

24. Tárgyaltuk a felsőábrányi iskolaadó kivetést.

Közgyűlésünk a rendkívüli iskolai adókivetést, mely egész páronként — 1 P 50 f, személyi és az állami adó után 10% — jóváhagyta. (K. A.)

25. Tárgyaltuk Kiss Sámuel ároktői volt gondnok felebbezését.

Közgyűlésünk, mielőtt érdemlegesen döntene, felhívja az ároktői egyházközséget és a volt gondnokot, hogy a be nem folyt téglá árára — 138 P 80 f-re — 68 pengőben próbálnának megegyezni, mert a volt gondnok jóhiszeműsége kétségtelennek látszik. Ha ez nem sikerül, úgy a legközelebbi közgyűlésünk dönteni fog. (K. A.)

26. A vattai ref. egyház közgyűlésünk elé terjeszti, az egyházközség kívánsága szerint módosított lelkészi és tanítói díjlevelét, 4—4 példányban.

Közgyűlésünk a törvényesen letárgyalt, módosított díjlevelet megerősíti és a főtiszteletű Egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti fel. (V. P.)

27. A hevesi egyházközség haszonbérleti szerződését tárgyalván

Közgyűlésünk a beterjesztett feleshaszonbérleti szerződést megerősíti azzal a feltétellel, hogy a szerződést a h. lelkész helyett a presbitérium által gazdasági felügyelői joggal megbízott egyén írja alá, akinek kötelessége éberen őrködni, hogy a szerződés pontjai a feleshaszonbérleők részéről szigorúan betartassanak. A h. lelkész pedig utasíttassék, hogy az idevonatkozó presbitéri jegyzőkönyvet terjessze be. (T. S.)

28. Olvastuk a lelkészértekezlet következő jegyzőkönyvét:

„LELKÉSZÉRTEKEZLETI JEGYZŐKÖNYV

felvétellett az alsóborsodi ref. egyházmegye lelkészértekezletének 1932 július 4-én Miskolcon tartott gyűlésén.

Jelen vannak: Pósa Péter elnöke alatt az egyházmegye lelképásztoraí nagy számban.

Elmaradásukat igazolták: Kenyeressy Károly gejeji, Bodolay István, Szalóczy Pál mezőcsáti, Szabó József mezőnagy Mihályi, Gaál Ferenc poroszlói, Horváth Bertalan tiszaszederkényi, Szendrey László tiszadorog-mai, Bodnár Béla noszvaji lelkészek.

A XXV. zsolt. eléneklése után *Perjéssy László* nemesbikki lelkész Máté. XXVI: 40, 41. alapján tartott *igehirdetése* s lélekből jövő imádsága után, *Pósa Péter elnöki megnyitójában* világos és tiszta meglátással vetíti elénk jelen helyzetünk képét, szomorúsággal töltve el a lelkeket a mind sötétebbé és kétségesebbé váló helyzet körvonalozásával, de egyben bizonyosságot téve a mindnyájunk lelkében élő reménységről, hogy az Istenben való hittel, a Krisztushoz való hűséggel végzett munka nem lesz hiábavaló. Kegyeletes szavakkal emlékezik meg egyházmegyénk halottairól, *Dr. Révész Kálmán püspök, Gere Lajos* vattai lelkipásztor és *Horváth Károly* emödi tanító testvéreinkről.

Szeretettel és áldáskívánással köszönti értekezletünk új tagjait, *Perjéssy László* nemesbikki, *Nagy Elek* hejőszalontai és *Arday László* mezőkeresztesi megválasztott új lelkipásztorokat.

Mély tisztelettel és a *testvéri lélek örvendező szavaival köszönti Farkas István püspököt*, kit egyházmegyénk esperesi székéből hívott el az isteni gondviselés nehéz, felelősségteljes hivatásába, s annak a reménységének ad kifejezést, hogy szeretettel és hűséggel körülvelt püspökünk, kit továbbra is büszkén vallunk értekezletünk tagjának, sohasem fog kiszakadni ebből a drága testvéri közösségből s új méltóságában, magas őrhelyén is atyai tanácsaival és Istentől nyert bölcsességével fog továbbra is résztvenni értekezletünk munkájában. Az Ur tegye áldottá elsőségre elhívott szolgájának minden jószándékát és munkálkodását.

Farkas István püspök megilletődött és alázatos lélekkel köszöni meg értekezletnek elnök által kifejezett köszöntését és áldáskívánását, majd meleg szavakkal üdvözli *Pósa Péter* elnököt, kit egyházmegyénk teljes egyakarattal hívott el esperessé, kipróbált és erős kezekbe téve le ezáltal az egyházmegye vezéri pálcáját.

Majd tudomására adja értekezletnek, hogy résztvett a ref. tanítószabványos debreceni országos gyűlésén, mely az egyetemes ref. tanítószabványos hatalmas megmozdulása volt sérelmeik orvoslása mellett. Az állam nem tudja, vagy nem akarja értékelni azt a nemzeti szempontból is felbecsülhetetlen munkát, melyet a ref. felekezeti iskolák végeznek. Mindezt ideig tanítóink az állami tanítók mellett mostoha elbánásban részesültek az állam részéről. A most folyamatban lévő államsegély rendezés sem elégíti ki a jogos váradalmakat s legfeljebb mint átmeneti rendezést lehet azt elfogadni.

Lelkészerkezet kimondja, hogy teljes mértékben együtt érez a ref. tanítószabványos s nem szűnik meg vele együtt küzdeni az őket megillető jogokért.

Takács Mihály felsőábrányi lelkipásztor *emlékbeszédet* olvas fel, melyben *néhai b. e. Gere Lajos* volt vattai lelkipásztor emlékét idézi értekezlet elé, hű képét adván az öröknyugalomra tért szelíd lelkű pásztor életének és hűséges pásztorlásának.

Ertekezlet néhány percnyi felállással hódol Gere Lajos emlékezetének.

Dr. Fülöp Gusztáv egerlövői lelkipásztor: „*A predestináció kérdése a keresztyén ember szabadsága és felelőssége viszonyában*” címen tart lelkiismeretes vizsgálódás alapján, nagy tudással átgondolt előadást,

melyet értekezlet köszönettel fogad, s amennyiben ez a téma az ORLE körkérdése volt, megbízza előadót, hogy előadását bocsássa az ORLE rendelkezésére.

Szabó Dániel hejőcsabai lelkész előadást tart: „*A református szegénygondozás alapelvei falun és városon.*” címen. Fejtegetései során megállapítja, hogy jelenleg meglevő szegénygondozást a szükségesség kényszere hozta létre, nem pedig a Lélek. Jellege inkább humanisztikus, így sokkal inkább célá vált, mintsem a hitnek gyümölcse lenne. Követendő és hasznos tanulságul ismerteti a diósgyőr-vasgyári egyház szegénygondozói munkáját, mint amely módszer inkább városi, fejlettebb hitéletet élő gyülekezetben valósítható meg, s úgyszintén egy falusi kis gyl. szegénygondozói munkáját is.

Az értékes előadás, mint amely jelenkorunk egy legaktualisabb kérdését tárgyalja, élénk hozzászólást vált ki, s értekezlet köszönetet mond előadónak, s határozza, hogy megkülönböztessék az ORLE-nek.

„*Telepítés és agrármunkás kérdés a ref. gyülekezetben*” címen Nád-házy Bertalan diósgyőr-vasgyári lelkipásztor tart nagy érdeklődéssel hallgatott előadást,

melyért értekezlet köszönetet mond s előadást felterjeszti az ORLE-hez.

Román Ernő alsózsolcai lelkipásztor az „*Alsóborsodi lelkészértekezlet rövid története*” című s jelen értekezlet tárgysorozatába felvett előadásának az idő előrehaladottságára való tekintettel, elhagyását kérte, csupán azon indítványát terjeszti elő, hogy az ORLE 25 éves jubileuma alkalmával létesítendő alapítvány céljaira ajánljon meg az értekezlet minden tagja 10 pengőt, 5 évi részletben való befizetésre.

Értekezlet indítványt elfogadja, az ORLE jub. alapítványra személyenként 10 P-t megajánl 5 évi 2 pengős részletben való befizetésre.

Elnök bejelenti, hogy az értekezlet által kítűzött pályakérdésekre: 1. *Gyülekezeti munkatervzet, — pályamunka nem érkezett. De három pályamunka érkezett úrvacsorai beszédre. A bírálatra felkért Enyedv Andor és Demes Péter bírálata alapján pályanyertes mű a II. sz. pályamunka, melynek szerzője Gaál Ferenc poroszlói lelkész,*

kit értekezlet örömmel üdvözöl s részére a pályadíjat kiadni rendeli,

Jövő évi pályakérdésül kitűzetik:

1. *Gyülekezeti munkatervezet.*
2. *Konfirmációi agenda.*

Pósa Péter elnök bejelenti, hogy esperessé választására való tekintettel 9 évig viselt elnökségéről lemond, egyben kéri a felmentést a tiszttikar számára is, tekintettel, hogy három évre adott megbízatása ez évben lejárt.

Értekezlet hálás köszönetét nyilvánítja Pósa Péternek 9 éven át nagy hűséggel viselt elnökségéért, kifejezést ad azon óhajlásának, hogy az elnöki tisztséget esperessége mellett is vállalja továbbra is, mivel azonban ő e kérés elől nemes megindokolással kitér, értekezlet egyhangulag megválasztja új tiszttikarát a következőkben:

Elnökké: Román Ernő alsózsolcai lelkész.

Alelnökké: Nádházy Bertalan diósgyőri lelkész.

Jegyzőnek: Szendrey László tiszadorogmai lelkész.

Több tárgy nem lévén, értekezlet ének és imádsággal befejeztetik.

K. m. f.

Pósa Péter,
elnök.

Benke József
jzk. vezető.

Közgyűlésünk az előadóknak köszönetet mond, Gaál Ferencnek elismerését nyilvánítja, az új tiszttikart köszönti. (T. K.)

29. Néhay Ferenczy Dániel, 1932. szeptember 1. után elhalt tiszatárjani lelkész özvegye, kegyeleti évének 1934. évi április 30-ig leendő meghosszabbítását kéri.

Közgyűlésünk az egyházmegyében követett gyakorlathoz híven, a kérelmet teljesíti. Köteles azonban az özvegy ezen idő alatt a lelkészi javadalom terhére a káptalantartási költségeket viselni. (T. K.)

30. Az ároktői egyházközség a tanítói nyugdíjjárulék és az egyházmegyei járulék kivetések törlése iránt kér intézkedést.

Közgyűlésünk az ároktői egyházközséget kérelmével elutasítja, mert a tanítói nyugdíjjáruléki terhek rendezése érdekében már számtalan felterjesztés történt.

Az egyházmegyei járulék összege nem törölhető, mert arra feltétlen szükség van. Egyébiránt pedig ezen járulék az ároktői egyháznál mindössze évi 2 q. buza, amiivel szemben az egyház az árvízkárosultak részére gyűjtött összegből 45 P segélyben részesült. (T. K.)

31. Olvastatott a diósgyőri egyház presbyteriumának, valamint Király Károly és 132 társa diósgyőr-vasgyári egyháztagoknak kérvénye, hogy közgyűlésünk, az egyház érdekében és a hívek általános óhajlásának megfelelően, kivételesen engedje meg azt, hogy a Diósgyőrből Miskolcra elköltözött Zsíros Lajos, aki 24 éven át volt egyházgondnok, Diósgyőrben újból gondnokká választható legyen.

Az egyházmegye közgyűlése az iratokat azzal adja vissza, hogy ebben az ügyben a diósgyőri egyház, átmenetileg, saját hatáskörében intézkedjék. (T. K.)

32. Tárgyaltuk Vendég Bertalan tiszadorogmaí presbiter ügyét, akit a lelképásztor és a presbitérium feltűnően durva megsértéseért, a kir. járásbíróóság jogerősen elítélt.

Közgyűlésünk az iratok kapcsán fegyelmi indítvány tételére az ügyészt felhívja. (gr. H. I.)

34. Tárgyaltuk a tiszaozlári lelképásztori és tanítói, régóta vitás párbér ügyet.

Közgyűlésünk a közigazgatási bírósági eljárást az E. T. V. tc. II. 35. §. és 6. pontja alapján elrendeli, ezért az iratok az esperesnek adandók ki.

Amíg az eljárás folyik évi 56 q búza párbér fizetendő a belhivatalnokok részére. Ez utóbbi rendelkezés végrehajtására az esperest felkéri. (gr. H. I.)

35. Az őszi egyházkerületi gyűlésre képviselőkül, az Elnökség mellett kiküldettek: Gaál Ferenc, Román Ernő, Nádházy Bertalan, gr. Haller József, Zsóry Lajos, Kun András. Póttagok: Takács Mihály, Bay Bertalan. (N. B.)

36. Az egyházlátogatók így osztattak be:

Ónodí járás: Pósa Péter, Tóth Sándor.

Egri járás: Várady Pál, Vajda Sándor.

Emődí járás: Takács Mihály, Kiss Elek.

Mcsátí járás: Dr. Enyedý Andor, Derencsényi István.

Mkeresztési járás: Nádházy Bertalan, Keresztúry József.

Miskolci járás: Román Ernő, Ilosvay Ferenc.

Poroszlói járás: Gaál Ferenc, Molnár Béla.

Tiszamentí járás: Kiss Albert, Eötvös Ferenc.

(N. B.)

37. Tavaszi közgyűlésünk helyéül

Miskolc állapított meg.

(N. B.)

38. A jegyzőkönyv hitelesítésére kiküldettek, a végig jelenlévő egyházi és világi tagok közül azok, akik alkalmilag együtt találhatók, hitelesítés céljából. (N. B.)

39. Több tárgyalnivaló ügyünk nem lévén, esperesünk a bírósági ülést előszóval is, 3 órára kitűzvé, hálaadó fohászt mondott és éneklés után a gyűlést bezárta. (N. B.)

Ezt a jegyzőkönyvet hitelesítjük:

br. Bottlik István

e. m. gondnok

Pósa Péter

esperes

Nádfázy Bertalan

1. főjegyző

Román Ernő

Dr. Kovács Kálmán

Jegyzet: Hogy kik jegyezték a közgyűlés egyes számait, mindenütt nevük kezdőbetűi tüntetik fel.

II. BÍRÓSÁGI ÜGYEK.

A)

Az alsóborsodi egyházmegye fegyelmi bírósága, 1932 szept. 21-én tartott ülésében jelen voltak: Pósa Péter esperes, br. Bottlik István e. m. gondnok, tárgyalásvezető, Gaál Ferenc, Kiss Albert, Román Ernő, Szalóczy Pál, dr. Molnár Gyula, Zsóry Lajos tanácsbírák; dr. Kovács Kálmán ügyész, Várady Pál előadó és jegyző, Gecse Albert igricii lelképásztor, mint panaszlott és védő ügyvédje; Ihász Károly igricii tanító és sok társa, mint panaszosok.

A fegyelmi bíróság zárt ülésben, az E. T. Vtc. 97 § alapján

végzésileg

határoz s az iratokat, indítványtétel végett, az e. m. ügyésznek adja ki.

Indokolás:

A vizsgálati jkönyv s a bíróság előtt kihallgatott tanuk vallomása alapján az E. T. V. tc. 96 § értelmében bíróság az ügyet döntésre érettnek nem találta s az eljárás folytatását kellett elrendelni.

Bíróság rendeletével jegyzőkönyvbe vétetett Gecse Albert ama nyilatkozata, hogy Takács Mihály fábrányi lelképásztort alaptalanul vádolta meg azzal, hogy a fegyelmi ügyében valamikép is befolyt.

Kelt mint fent.

br. Bottlik István
e. m. gondnok
tárgyalás vezető

Pósa Péter
esperes

Várady Pál
előadó, jkvezető

B.

Fenti fegyelmi bíróság az ott említett napon Józsa Imre emődi tanító ügyében,

végzésileg

határozta a tárgyalás elnapolását, kiadván az iratokat az e. m. ügyészének.

Kelt mint fent.

br. Bottlik István
e. m. gondnok,
tárgyalás vezető

Pósa Péter
esperes

Várady Pál
jegyzőkönyvvezető

Betűsoros tárgymutató.

	Lapszám
Arday L. beerősítése	12
Az árvízsujtottak segélyei	27
Az új agenda bevezetése	27
Ároktó tanítói nyugdíjjáruléka	32
Belmissziói jelentés	22—26
Bírósági ügyek	34—35
Diósgyőr gondnokválasztása	33
Esperesi jelentés	1—11
Esperes helyeinek betöltése	12
Egyházlátogatás	33
Felsőábrány iskolaadója	29
Felsőábrány kisajátítási ügye	28—29
Felsőábrány szerződése	29
Ferenczy D.-né kegyeleti ideje	32
Hejőcsabai s. lelkész-ügy	13
Heves földbérlete	29
Időszaki tanácsválasztás	12
Jegyzőkönyvhitelesítés	34
Jelenlévők	1
Kálvin Szöv. jegyzőkönyve	26—27
Kerületi képviselők	33
Kiss S. V. ároktói gondnok fellebbezése	29
Konventi határozatok	28
Közgyűlés bezárása	34
Lelkészerkekezlét jegyzőkönyve	29—32
Megnyitás	1
Pósa Péter beerősítése	11
özy. dr. Révész Kálmánné köszönete	12
Segédlelkészek beosztása	12
Sütő K. beerősítése	12
Számvevőszéki jelentés árvízi segélyről	27
Tanügyi bizottsági elnök jelentése	13—20
Tanügyi bizottság jegyzőkönyve	20—22
Tavaszi közgyűlés helye	33
Tiszaoszlári párbér	33
Vattai díjlevelek	29
Vasárnapi vásárok	28
Vendég Bertalan ügye	35

